БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 199 (9031)
АВГУСТЫН 25
ВТОРНИК
1959 он

Сэн 20 мүнгэн.

ХАЛЬМАГ АРАДАЙ ҺАЙНДЭР

ЭЛИСТА, августын 22. (ТАСС). Россин гүрэнтэй хальмаг арадай һайн дураараа нэгэдэһээр 350 жэлэй ойдо зорюулагдан Республикын Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй, партиин Хальмагай областной комитедэй баярай заседани августын 22-то болоо.

КПСС-эй РСФСР-тэхи ЦК-гэй бюрогой гэшүүн, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо М. А. Яснов түрүүтэй правительственна делегаци, Советскэ Союзай Герой О. И. Городовиков, СССР-эй, РСФСР-эй болон Хальмагай АССР-эй Верховно Соведүүдэй депутадууд, республикын суута хүнүүд президиумдэ һууба.

КПСС-эй Хальмагай обкомой нэгэдэхи секретарь М. А. Пономарев Россин гүрэнтэй хальмаг арадай һайн дураараа нэгэдэһээр 350 жэлэй ой тухай элидхэл хээ.

Хальмагай АССР-ые Ленинэй орденоор шагнаһан тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ уншагдажа, М. А. Яснов республикын организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ орден барюулба.

Нүхэр Яснов заседани дээрэ үгэ хэлэһэн байна. Хальмагай ажалшад Россин Федерациин хэлэ хэлэн областьнууд болон автономно республиканудай делегацинуудые, хүтэлбэрилэгшэдые мүн амаршалаа.

Удэшэлэнинь городой стадион дээрэ ойн баярта болон республикые Ленинэй орденоор шагналгада зорюулагдаһан олон зоной хабаадаһан митинг болоо.

ХҮДӨӨГЭЙ МЕХАНИЗАТОРНУУД! Хуряалгын агрегат бүхэнии бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглая

Борьёогой механизаторнуудһаа жэшээ абагты

...оон жэлэй түрүүшын жэлдэ ...һан һайн ургасаяа богони ...рто, гээлтэгүйгөөр хуряажа ...н тула республика дотор хаа ...гүй оролдолго ехээр гаргаг... механизаторнууд ажалай үль... жэшээ харуулна. Һаяхан ма... газетэдэ Борьёогой хониной ...зой механизаторнуудай хан... ...н бэшэг толилогдоһон байна. ...шэгынь КПСС-эй обком дэм... республикын бүхы механиза... ...удай дунда социалистическэ ...өө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ тог...баа.

...ьёогой совхозой машинист... комбайнернууд, тракторист... шииг нойто ехэтэй энэ жэлэй ...лгые шэн зоригтойгоор даба... хуряалгын агрегат бүхэнөөр ...ее 2—3 нормо дүүргэжэ, ороо... ряагаа бүхыдэнь богони бол... амяарлан хуряажа абахые ...то республикынгаа бүхы меха... ...орнуудые уряалһан байха юм. ...н машинистнууд-комбайнер... трактористнууд уялга абаһаа... ...һанаагаа амараа бэшэ, харин ...эн үгэеэ бодото хэрэг дээрэнь ...лжэ байнхай. Совхозой эр... механизатор Петр Ахминеев ...хүдэлдэг тракторист Юрий ...аевтаяа холбомол жаткаар ...ээ дүшөөд гектар таряа хада... лафетнэ жаткын машинистнууд ...андр Метёлкин, Владимир ...н, Иван Афанасьев, Леонид ...мов үдэртөө хоёр-гурбан нор... дүүргэнэ.

...ялгын агрегадуудые бүтээсэ ...гээр ашаглахын тула эндэ ...нэ жаткануудые, комбайнуу... ...үлэг бүлэгөөрнь ябуулжа хү... ...эг дүршэлтэй. «Бидэнэр энэ дүрбэ—табан жэлэй туршада ...энэбди» гэжэ совхозой дирек... ...хэр Мельников мэдүүлнэ. Ла... жаткануудые, комбайнуудые ...поли дээрэ олоор хүдэлгэхэдэ ...гаргаша ниилээд бага боло... гадна, механизаторнууд бэе ...туһалха, тэдэнэй дунда со... ...истическэ мүрысөө эмхидхэхэ... ...техническэ туһаламжа үзүүлхэ... ...ун халуун эдеэ хоолоор ханга... зохид боложо үгэнэ бшуу.

...бүгэдэһөө гадна Борьёогой ...изаторнууд шиигтэй сагта та... хуряаха элдэб аргануудые хэ... ...жэ эхилһэн байна. Лафетнэ ...ын машинист Петр Ахимнеевэй ...ноогоо бүхыдэнь уһан соо нор... ...жэгдэ һайнаар татажа таби..., ямаршье шиигтэй таряа ха... ...а зохид байшоо. Энэл даа ма... ...уеын хүнүүдэй шэн зоригто ...хэрэгүүд!

...н энэ совхозой машинист ...Покацкиин жаткынгаа полот... ...орондо хабтагай түмэр таби... ...үгөөд, модон транспортёр таа... ...һаниинь шиигтэй таряа хадаха... ...ал зохид байба. Гадна бо... ...ороһон баалые түргөөр ха... ...а абахын тула тэрэнээ лафет... ...жаткаараал дахин ондоо тээ та... арга хэрэглэнэ.

Совхозой механизаторнууд бүхы таряагаа амяарлан хуряаха гэжэ шиидэнхэй. «Бидэнэр хуряалгын ондоо һайн арга мэдэхэгүйбди. Һайн шанартай таряа абахын тула амяарлан хуряаха арга хэрэглэхэ хэрэгтэй» гэжэ совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, бүхы механизаторнууд нэгэ хүн шэнгеэр мэдүүлнэ. Үнэхөөр байгаалиин ямаршье сагта амяарлан хуряалга хэрэглэхэдэ зохид һайн байһаниинь мэдэгдээ. Тиимэһээ совхозойхид эхэнхи таряагаа тоог дээрэ оруулангүй бэлэдхэлэй пунктда зөөхэ, үрэһээ складта сэхэ хадагалха болоно бшуу.

Нүхэд механизаторнууд! Борьёогой совхозой машинистнуудһаа, трактористнуудһаа, комбайнернуудһаа жэшээ абажа, ургаса хуряалгын бүхы бэрхэшээлнүүдые шэн зоригтойгоор дабажа, таряа хуряалгаяа эгээл богони болзорто һайн шанартайгаар үнгэргэе. Хуряалгын агрегат бүхэнии бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа, үдэртөө хоёр—гурбан нормо дүүргэхын түлөө оролдое.

Ороohо таряагаа богони болзорто һайн шанартайгаар хуряажа абахын тула юу хэхэ хэрэгтэйб? Нэн түрүүн бүхы таряагаа амяарлан хуряажа абаха. Энэ түрүү аргын булюу һайн байһанда этигэдэггүй заримашуулай һэдэлгые бүгэдын хүсөөр дабан гаража, лафетнэ жатка, комбайн бүхэнине нэгэшье һаадгүйгөөр ябуулхые оролдохо. Хэдышье шииг нойтотой байг, тэрээндэ торон һаатангүй түрүү механизаторнуудай эдэбхи үүсхэлһээ жэшээ абажа, таряагаа 7—8 үдэртэ хадажа дүүргэхые оролдогты.

Хоёрдохёор, хуряалгын агрегат бүхэнии бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглахын тула тэдэнние бүлэг бүлэгөөрнь нэгэ газарта хүдэлгэхые оролдохо. Тиихэ зуураа машинист, комбайнер бүхэндэ техническэ туһаламжа саг соонь хүргэхэ, хэрэгтэй частьнуудаар таһалдалгүйгөөр хангаха шухала.

Гурбадахяар, хуряалгын үедэ механизаторнуудай суудхэдээ олон час соо хүдэлжэ байһые хараадаа абажа, тэдээнние халуун эдеэ хоолоор таһалгаряагүйгөөр хангаха, элдэб оһол аюулһаа һэргылхэ талаар эрид хэмжээн абтаха зэргэтэй.

Дүрбэдэхеэр, колхоз, совхозуудай партийна эхин организацинууд механизаторнуудай дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, гээгдэжэ ябаһан механизаторнуудые түрүүшүүлэй зэргэдэ гаргахые оролдохо уялгатай. Тиимэһээ агрегат бүхэнэй хэһэн ажал үдэр бүри согсологдожо, бүгэдын анхаралда табигдаха ёһотой.

Нүхэд механизаторнууд! КПСС-эй ЦК-гэй ээлжээтэ Пленумые ажалай эрхим бэлэгээр угтахын тула таряа хуряалгаяа түргэдүүлэе, гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэе, һайн шанартай үрэһэ хүрэнгэ хүсэд хүрэхөөр хааж абая.

...РЕЛИИН ИСКУССТВО, ЛИТЕРАТУРЫН ДЕКАДА НЭЭГДЭБЭ

...густын 21-нэй үдэр Москвада ...лиин АССР-эй искусство, ли...турын декада баяр ёһололой ...н байдалда нээгдээ.

...ампо» гэжэ балет харуулагдаа. ...гайхамшагта тээрмэ Карелиин ...зондо зол жаргал олгоо гэһэн ...г юм. Баледэй эхинһээ абаад, ...ашад эрэлхэг зоригтой хүнүүд... ...-гайхамшагта түмэршэ дархан ...аринен (артист В. Мельников), ...певец Вяйнямейнентэй, эрэл...габьяата сэрэгшэ Лемминкяй...най (артист Ю. Сидоров) гэг...эй танилсана.

...нскэ драматическа театр мо...гайхидтай түрүүшиинхеэ уул...даа, финскэ литературын клас... Алексис Киви гэгшын зохёоһон ...өөгэй сабхишад» гэжэ коме...е харуулһан байгаа. Энэ коме...дүүгэдэй центральна театр соо ...гдаһан байна. Үнгэрэгшэ зуун ...эй үедэ финскэ тосхоной ямар ...байдалтай байһан тухай энэ зү... ...соо харуулагдадаг юм.

...ремлиин театрта орогшод Каре...н симфоническэ залуу искусствотай танилсаһан байна. Гурбан үеын композиторнуудай зохёолнуудые СССР-эй гүрэнэй симфоническа оркестр А. Янсоной хүтэлбэри доро дүүргэһэн байна.

Карелиин модошод тухай «Ой тайгын баатарнууд» гэһэн симфони мэдээжэ композитор Г. Синисало бэшэһэн байна.

Карелиин ханинарай искусствые москвагайхид ехээр һонирхоо. Театрнуудта, концертын залнуудта, выставкэнүүдтэ болон кино-театрын залнууд соо—хаа хаанагүй москвагайхид тэдэндэ һайниие хүсөө.

Августын 21-дэ уранһайханай Академиин залнууд соо зурагуудай выставкэ нээгдээ. Выставкын нээгдэхэдэ РСФСР-эй Культурын министр А. Попов, СССР-эй Уранһайханай академиин вице-президент В. Серов, Москвагай уран зохёолшо Д. Шмаринов үгэ хэлээ.

Анхаралтайгаар хандаһанайнь түлөө Карелиин айлшадай зүгһөө С. Юнтунен сугларагшадта баясхалан хүргөө.

Гүрэндэ таряа худалдаха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэбэ

...вановска, Орловско область... ...дай хүдөө ажахын ажалшад ...СС-эй ЦК-гэй болохоёо байгаа ...умэй хүндэлэлдэ зорюулан со...листическэ мүрысөө дэлгэрүүл... ...гүрэндэ таряа худалдаха жэ...ээ түсэбые августын 20-до ...орһоонь урид дүүргэбэ.

...вановска область нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо 2,3 дахин ехэ таряа гүрэндэ худалдаа. Орловско областиин колхоз, совхозууд 13,7 миллион пүүд таряа худалдаа. Энэнь үнгэрэгшэ жэлэй тус үеынхидэ орходоо 4,6 миллион пүүдээр ехэ юм.

Гүрэндэ таряа худалдалга үргэлжэлһөөр. (ТАСС).

Халаан соо 30 гектар

ТОРИ. (Телефоноор абтаба). **Аймагай «Улаан Бургалтай» колхоз 2853 га ороohото ургамалнуудые тариһан аад, 92 процентыень түрүү аргаар — амяарлан хуряаха гэжэ шиидэнхэй.**

Ороohо таряан эдеэгээ хүсэжэ, колхозой механизаторнууд гурба—дүрбэн үдэрэй амяарлан хуряажа байнхай. Хамта 6 лафетнэ жатка 180 гектар хадаба.

Дүршэлтэй, бэрхэ механизатор, лафетнэ жаткын машинист Гарма Жамсуев (трактористнь Валерий Улзытуев) халаандаа 30 гектар хүрэтэр шанартайгаар хадана.

—Үдэрэйнгөө даабари 35 гектар болгохобди. Жатка, тракторнай эбдэржэ һаатанагүй. Түрэл партиингаа Пленумые ажалай бэлэгээр угтахабди,—гэжэ Гарма машинист хөөрэнэ.

Мүн навесной жаткын машинист Афанасий Тубанов эрхимээр ажаллажа, үдэртөө 30 га хадана. А. Ламухин.

Кукурузань һайнаар ургаа

Иволгын совхозой нэгэдэхи бригадын (табадахи отделени) кукуруза ургуулха звено үрэжэлтэй, наруули 18 гектар газарта кукуруза тариһан юм.

Гектар бүридэ гушаад тонно наг шэбхэ гаргагдажа, жэгдээр һайса тараагдаһан байгаа. Мүн бороотойшье байгаа хадань эртүүр нэгэ уһалһан, зурууд хоорондын элдүүрилгэ хаһа соонь хэһэн байна.

— Энэ жэл шэбхэ уһатай холижо кукурузаяа уһалаабди. Тиихэдэ эли бодо ургаса дээшэлээ,—гэжэ звеное даагша Ц. Ринчинов хөөрэнэ.

Мүнөө кукуруза дунда зэргээр 170 сантиметр үндэртэй, үдхэн болонхой.

— Силос хэхэ шэмэтэ ногоон набша горьтойгоор гарахань гээшэ,—гэжэ тракторист Д. Лубсанов хэлэнэ.

Д. Шагдуров.

Жэл хахадта хүрэхэ шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэмнай

Бичурын совхозойхид жэл хахад соо хүрэхэ шэмэтэ тэжээл энэ жэлдэ бэлдэхэ зорилго табинхай. Энээнээ бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө хүдэлмэришэд, механизаторнууднай эршэмтэйгээр ажаллана. Бүхы сабшалангай хахадһаа ехэнхи сабшагдаба. Тэрэнэй 80 таран процент сомогдоод байна. Ургасашье һайн даа. Дунда жэшээгээр гектар бүриин 14 центнер ургасатай газарһаа 25—30 центнер хүрэтэр үбһэн гарана. Үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо 4,5 дахин ехэ силос совхоздо дарагдаа.

Манай отделениин хоёрдохи бригада үбһэ тэжээл элбэг ехээр бэлдэхэ мүрысөөндэ мүн лэ оролсонхой. Энэ жэл бороо хура элбэгшье һаа, игаабари дулаан үдэр үсөөн, һүниндөө хүйтэн байжа, үбһэ ногооной ургаса удаараад, июлиин 22-һоо үбһэндэ орообди.

Бригадада тракторай хоёр агрегат, морин гурбан косилка, бухал табидаг хоёр машина, олохон гар хажууршад хамта 65 хүн үбһэ хуряалгада хүдэлнэ. Ажаллажа ябаһан хүн бүхэн халаанайнгаа даабари дүүргэдэг.

Бидэнэр 850 гектар газар сабшаха аад, 800-гаад га болгообди. Хүдэлмэриин эмхитэйгээр бүтээгдэдэгһээ сабшалга һүрилэлгэ хоёрой хоорондо ехэ забһар гаранагүй. Һүүлдэ сабшагдаһан 70 гаран гектарай хахадынь бухаллагданхай. 3—4 хоногһоо түсэбөө дүүргээд, 80 га добо, хүдөө газар нэмэжэ сабшахамнай.

Шэмэтэ тэжээл—илангаяа силос нёдондонойхиһоо 3 дахин ехые, 3500 тонно бэлдэхэ байнабди. Энэ үедэ мянгаад тонно силос дарагдаба.

Таряа хуряалгада машина, зэбсэгүүдээ хүсэд бэлдээд, зоноо хубаарилаад, тодорхой түсэб табяад, хэзээшье орохоор бэлэмди.

Д. Гомбоев,
нэгэдэхи отделениин хоёрдохи бригадын бригадир.

Шэнэ арга хэрэглэнэ

Хуряалгые богони болзорто, гээлтэгүйгөөр үнгэргэхэ тушаа Борьёогой совхозой механизаторнуудай хандаһан бэшэгые Курумканай аймагай машинистнууд, трактористнууд, комбайнернууд халуунаар дэмжэбэ. Эндэхи «Коммунизм» колхозой лафетнэ жаткын машинистнууд Юрий Молчанов, Виктор Коновалов, Геннадий Серебренников гэгшэд үдэртөө 12 гектар таряа хадаха нормотой байбал, тэдэнэр үсэд шангаар ажаллажа, 25—27 гектар хүрэтэр хадана. Энэ колхозой механизаторнууд амяарлан хадаһан таряагаа суглуулан сохижо эхилээ. Эндэ түрүүшын 60 гектар сохигдожо, һайн шанартай ороohон абтаа.

Таряа хуряалгые Кировэй, Сталинай нэрэмжэтэ колхозууд үргэн далайсатайгаар ябуулжа байнхай. Кировэй нэрэмжэтэ колхозой Геннадий Сампилов, Николай Семенов гэгшэдэй комсомол-залуушуулай агрегат таряа хадахадаа баалаа бодхоожо хаяха шэнэ арга амжалтатайгаар хэрэглэнэ. Энэ аргаар хүдэлжэ, түрүүшын үдэр 30 гектар таряа хадаа. Үндэрөөр ургаһан таряае иигэжэ хадахада зохид байһаниинь элирбэ.

Эндэхи Сталинай нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ һайн ургаса гаранхай. Шэниисын гектар бүриһөө дунда зэргээр 12 центнер ургаса хүлеэгдэнэ. Баян ургасаяа гутаангүй, саг соонь сэбэрлэжэ абахын тула цемент шала хэнэ, таряа хадагалха склад шулуугаар барья. Колхозой механизаторнууд ороohо таряагаа гол түлэб амяарлан хуряаха гэжэ шиидээ. Лафетнэ жаткын машинистнууд Владимир Вухлин, Анатолий Маладаев гэгшэд үдэртөө хоёр нормо дүүргэнэ.

Хуряалга дээрэ социалистическэ мүрысөөн үдэрһөө үдэртэ улам хүсэтэйгөөр дэлгэрнэ. **А. Бодонов.**

Эрхим хажууршан

Ахын аймагай «Улаан Малшан» колхозой гэшүүн Буда Унжуев колхозой ямаршье ажалда ябахадаа һайн жэшээ харуулдаг юм.

— Буда ажаллажа ороо һаа заабол амжалта туйладаг. Хүдэлмэриин онол нюусые хёрхо, бэрхээр мэдэжэ абаад, нэгэл аргыень олоод, хүнһөөл үлүүгээр ажал бүтээгээд байдаг, — гэжэ сугтаа хүдэлдэг нүхэдынь хэлсэдэг гээшэ.

Нүхэр Унжуев автомашинын жолоошо аад, үбһэ хуряалгада гаража мүн лэ һайнаар ажаллажа байнхай. Үдэр бүхэндэ халаанайнгаа даабари 130 процент эрхим шанартайгаар дүүргэнэ.

— Энэ жэл хаа хаанагүй, мүн манайшье Аха нютагта үбһэ ногоон һайнаар ургаа даа. Түрүү колхозуудай үүсхэлээр мүнөө жэл хахад соо хүрэхэ үбһэ тэжээл ниитынгээ малда бэлдэхэ мүрысөөн республика доторнай дэлгэрэнхэй.

Энэ үедэ бишье хубитаяа оруулалсаха гэжэ шиидээ һэм, — гээд Буда Унжуев намдууханаар хөөрэнэ.

Будын сабшаһан газар сэбэр, мүрынь үргэн, абасатай юм. Энэ нүхэр үглөөгүүр эртэ бодоод, үдэшэ орой болотор оролдосотой, нягтаар сабшадаг. Багаханшье үбһэн һаа талаар һалахагүй, тэжээлдэ бэлдэгдэхэ ёһотой гэжэ Буда хөөрэдэг.

Зураг дээрэ: дүршэлтэй хажууршан Буда Унжуев.

П. Жужаевай фото, текст.

КПСС-эй обкомдо, Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

Һү ехээр һааха, гүрэндэ худалдахын түлөө дэлгэрүүлэгдэһэн социалистическэ мүрысөөнэй 1959 оной июль һарын дүнгөөр КПСС-эй обкомой, Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг үгэхэ тухай

Һү ехээр һааха, гүрэндэ худалдахын түлөө аймагууд, колхозууд, совхозуудай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй 1959 оной июль һарын дүнгүүдые КПСС-эй обком, Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Совет хаража үзөөд, иигэжэ тогтообо:

Һү ехээр һааха, гүрэндэ худалдахын түлөө дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ һайн үрэ дүн туйлаһанайнь түлөө Министрнүүдэй Соведэй, КПСС-эй обкомой дамжуулгын Улаан тугые барюулха гэбэл:

1. **Прибайкалиин аймагта** (КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр **Перевалов,** аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Манжиханов)** барюулха. Тус аймаг байгша оной июль һарада үнеэн бүриһөө 248 килограмм һү һаажа, нёдондо жэлэй энэ үеынхиһөө 18,1 процентээр дээшэлүүлээ, гүрэндэ һү худалдаха жэлэйнгээ түсэб 74,2 процент дүүргээд, үнеэдэйнгээ тоо толгойе 10,1 процент олошоруулаа.

1959 оной июль һарада һү ехээр һаахын тулада Тарбагатайн, Бичурын, Заиграйн, Хориин аймагуудтахи колхозуудай һайнаар хүдэлһые тэмдэглэхэ.

2. **Прибайкалиин аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо** (түрүүлэгшэнь нүхэр **Агафонов,** партийна эхин организациин секретарь нүхэр **Харламов,** зоотехнигын нүхэр **Сафронова)** барюулха. Тус колхоз байгша оной июль һарада үнеэн бүриһөө 244 килограмм һү һаажа, һү абалгаяа нёдондо жэлэй энэ үеынхиһөө 45,7 процентээр дээшэлүүлээ, гүрэндэ һү худалдаха жэлэйнгээ түсэб 89,6 процент дүүргээ, үнеэдэйнгээ тоо толгойе 10,4 процент олошоруулаа.

1959 оной июль һарада һү һаалгаяа ехэ болгоһон Тарбагатайн аймагай «Восход», Бичурын аймагай «Победа», Кабанскын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудай һайн хүдэлмэриие тэмдэглэхэ.

3. **Борьёогой совхоздо** (совхозой директор нүхэр **Мельников,** партийна эхин организациин секретарь нүхэр **Тогочеев,** зоотехнигын нүхэр **Уварова)** барюулха. Энэ совхоз 1959 оной июль һарада үнеэн бүриһөө 297 килограмм һү һаажа, һү һаалгаяа нёдондоной энэ үеынхиһөө 22,3 процентээр дээшэлүүлээ, үнеэдэйнгээ тоо толгой олошоруулаа.

Гүрэндөө таряа тушаажа эхилбэ

ТАРБАГАТАЙ. (Телефоноор абтаба). **Һүүлэй сэлмэг үдэрнүүдтэ «Советская Россия» колхоз хадаггдаһан баалнуудаа суглуулан сохижо эхилээ. Мүнөө эндэ 50 гаран гектар шэниисэ хуряагдаад байнхай. Колхознигууд түрүүшынгээ таряае гүрэнэй бэлэдхэлэй пунктда тушаана. Уржадэр энэ колхоз Ганзуринай бэлэдхэлэй пунктда 300 центнер һайн шанартай шэниисэ тушааһан байна.**

Борьёогой механизаторнуудай жэшээгээр колхозуудай машинистнууд, комбайнернууд шэнэ дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абана. «Красный боец» колхозой комбайнер А. Баранов «С-6» комбайнаар үдэртөө 20—25 гектар хадаха гэжэ шиидээ.

Г. ГРОМОВ.

Үдэртөө 2—3 нормо дүүргэхын түлөө

Баргажанай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд таряагаа хуряажа эхилһээр 7—8 хоножо байна. Эндэхид байгша ондо бүхы тарилгынгаа 80 процентыень, тэрэ тоодо 900 гектар шэниисэ амяарлан хуряаха юм. Мүнөө колхозой таряалан дээрэ 3 лафетнэ жатка, баал суглуулдаг түхеэрэлгэтэй 6 комбайн хүдэлнэ. Эдэ машина, техникые жолоодожо байһан трактористнууд: **Юрий Мужанов, Комсомол Гомбоев, Гомбо Шагжиев; машинистнууд Мунко Балаганов,** Владимир Баторов, Бадмацырен Хандуев гэгшэд түрүүшын үдэрнүүдтэ 15 гектарай орондо 28—30 гектар хадажа байгаа. Тэдэнэр КПСС-эй ЦК-гэй ээлжээтэ Пленумые угтуулан үдэр бүри 40—40 гектар таряа хададаг болохобди гэһэн мэдүүлгэеэ мүнөө амжалтатайгаар дүүргэжэ байна.

Хуряалгада хүдэлжэ байһан механизаторнуудай дунда социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнхэй. Энэ мүрысөөндэ түрүүлһэн механизаторта дамжуулгын Улаан вымпел мүнгэн шантайгаар барюулагдаха юм. Мүрысөөнэй эршэ хүсэн соогуур ажаллаһан механизаторнууд хэдэхэн үдэрэй турша соо 150 гектар таряа баал болгожо унагаагаа.

Унагаагдаһан баалнууд һаяар суглуулагдажа сохигдохонь. Шэнэ ургасаяа һайса хатаагаад, сэбэрлээд гүрэндэ тушаахын тула, эндэхид тоог дээрэ 700 квадратна метр талмай цементээр хушаһан юм. Тиихэдэ ороohоёо сэбэрлэхэ, ашаалхадаа поточно арга хэрэглэхэ гэжэ шиидээ һэн. Энээнэй тула ороohоо хиидхэдэг 3, ашаалдаг 4 машина, таряа хатаадаг «ОС-3» машина һайса заһабарилагдажа тодхогдоо.

Гадна бүхы таряагаа амяарлан хуряаха гэһэн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхид 83 гектар ячмень хадаад, шэниисээ хадажа эхилбэ.

Тэрэшэлэн аймагай бусадшье колхозуудай механизаторнууд баян ургасаяа хуряахын тула эршэ хүсэеэ зангидан ажаллана.

К. Молчанов.

Аяншалжа ябаһан һурагшад үбһэшэдтэ туһалба

Бурядай хүдөө ажахын техникумэй бүлэг һурагшад геологическа аяншалгаар һаяхан Закаменай аймагаар ябаад, «Дружба» колхозой үбһэшэдэй бригадада хүрэбэ.

Тиихэдэнь бороо хурын ехээр орожо, хүдэлмэриин һаатаһанһаа боложо горьтой үбһэн сабшагдаад, сомогдоогүй байба.

Аяншалжа ябаһан һурагшад иимэ байдалай тохёолдоод байһые мэдэхэдээ туһаламжа үзүүлхээр бэлэмди гэжэ мэдүүлээ.

Үбһэшэдэй бригадын бригадир, эдэбхитэй эмхидхэгшэ Бадма Будаевич Доржиев үүсхэлыень халуунаар дэмжээд, шухала хэрэгсэлнүүдээр дары хангаба.

Эбтэй эмхитэй һурагшад түрүүшын үдэр 80 бухал табяа. Харин бригадир нүхэр Доржиев бригадынгаа бусад гэшүүдтэй үбһэ һүрилжэ ороо. Хоёрдохи үдэртөө аяншад 40 бухал хэжэ үгэбэ.

Иимэ нүхэд ёһоной туһа хүргэһэндэнь бригадынхид техникумэй һурагшадта ехэ баяр хүргөөд, мүн лэ өөһэдын талаһаа туһаламжа үзүүлээ.

А. Егоров.

Кадрнуудые шэлэн олохо хэрэгтэ анхаралаа онсолон хандуулха

Һүүлэй жэлнүүдэй туршада, илангаяа 1953 оной сентябрьда болоһон КПСС-эй ЦК-гэй, мүн тэрээнһээ хойшо парти, правительствын абаһан мэдээжэ шиидхэбэринүүдэй бэелүүлэгдэһэнэй ашаар ороноймнай хүдөө ажахы хараа байса дэбжэээ. Энэ дэбжэлтэ Кяхтын аймагай колхозуудай, хониной совхозой байдал дээрэһээ эли тодоор харагдана.

Аймагай колхозууд хүдөө ажахын продуктнуудые ехээр абадаг болоо. Өөрын техникэтэй болоһоной ашаар тэдэнэр бүхы хүдэлмэреэ богони болзорто, шанар һайнтайгаар үнгэргэнэ. Тиимэһээ олзо доходынь дээшэлжэ, колхознигуудай байдал улам һайжараа.

Мүнөө аймагай ажалшад КПСС-гэй XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ байна. Гүрэндэ мяха тушааха хахад жэлэй, үндэгэ тушааха жэлэй түсэб дүүргэгдэө. Мүн промышленна олон предприятинуудай хүдэлмэришэд долоон һарынгаа түсэб үлүүлэн дүүргэө.

Хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудые саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ эмхидхэлэй хүдэлмэриие эрид һайжаруулха гээшэ тон ехэ удхашанартай. Энээн тухай КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленум дээрэ үргэнөөр хэлэгдэө. Эмхидхэлэй хүдэлмэриин амжалта колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, бригадирнуудай, фермэнүүдые даагшанарай — хүтэлбэрилхы бүхы кадрнуудай шадабари мэргэжэлһээ дулдыдаха бшуу.

Кадрнуудые шэлэн оложо, таараха ажалдань табиха, хүмүүжүүлхэ, тэдэнэрэй дунда саг үргэлжэ хүдэлмэри ябуулха гээшэ партийна организацинуудай нангин уялга болоно. Колхозуудые илангаяа дунда звеногой кадрнуудаар бэхижүүлхэ шухала болоо.

Гэбэшье Кяхтын аймагай олон колхозуудай партийна организацинууд энэ шухала хэрэгтэ бага анхарал хандуулна. Имагтал эмхидхэлэй хүдэлмэриие һуларуулһан дээрэһээ һү һаалга нёдондонойхитой сасуулхада, нилээд доошолоо. Колхозууд болон совхоз гүрэндэ һү тушааха хахад жэлэйнгээ түсэб холо дүүргээгүй. Август һарада урда һарынхида орходоо һү һаалга доошолжо байна.

Колхозуудай правленинүүд, партийна организацинууд фермэ, отарануудай даагшадые шэлэн олохо хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандана, муугаар ажаллаһанайнгаа түлөө хүдэлмэриһөө сүлөөлэгдэһэн, эрдэм багатай хүнүүдые томилно. Усть-Кяхтын Калининай нэрэмжэтэ колхоздо Харанхын фермые даагшаар хүтэлбэрилхы шадабаригүй С. Ц. Ганжуров удаан сагай туршада хүдэлжэ байгаа. Тэрэнэй хүтэлбэрилжэ байһан һүнэй фермэ арга боломжо ехэтэйшье һаа, һү һаалгаяа хараа байса доошолуулһан юм. Ажалдаа муугаар хандадаг дээрэһээнь колхозой правлени һаяхан нүхэр Ганжуровые хүдэлмэриһөөнь сүлөөлхэ баатай болоһон байна.

Хүтэлбэрилхы шадабари мэргэжэлгүй хүнүүд һайса шалгагдангүйгөөр харюусалгатай хүдэлмэридэ томилогдоно. Мүнөөхи колхозой Наушкын комплексно бригадын бригадирай тушаалда үйлэдбэри дээрэһээ колхоздо һая ороһон нүхэр Гударев томилогдоо һэн. Теэд тэрэ жэлшье хүдэлэнгүйгөөр һэлгэгдэһэн байна. Нэгэ ажалдаа муугаар хүдэлһэн хүтэлбэрилэгшэдые гаргаад, бүри ехэ харюусалгатай хүдэлмэридэ томилхо ушар үзэгдэнэ. Мүнөө Табангуудай комплексно бригадын бригадираар хүдэлжэ байһан Д. Будажапов түрүүлэгшын орлогшоор, хониной фермые даагшаар, һүнэй фермые даагшаар, бусад харюусалгатай олон хүдэлмэридэ хүдэлһэн юм. Гэбэшье Будажаповай хүтэлбэрилдэг бригадада хүдэлмэри муугаар ябуулагдана. Бригадын кукуруза хаһа сагтаа харууһалга ёһотойгоор хэгдээгүй дээрэһээ муугаар гаража байна. Эндэ илангаяа шэмэтэ тэжээл бэлэдхэлгэ, үбһэ хуряалга тон удаанаар ябана. Сабшалангай гурбанайнь нэгэ хубишье хуряагдаагүй. Таряа хуряалгада оролго унжагайржа байһаар.

Тус колхозой Усть-Кяхтын һүнэй фермые даагша ходо һэлгэгдэнэ. Гансахан энэ жэлдэ гурбан хүн һэлгэгдээ. Һэлгэгдэгшэдэй дунда дээдэ эрдэмтэй зоотехник П. Черницина бии. Гэбэшье зунай хүхэ ногооной үедэ энэ фермэ үнеэн бүриһөө 3—4 литр һү һаажа, колхозоо гэдэргэнь татана. Шалтагааниинь юуб гэхэдэ, эндэ һаалишадай журам һула. Олон һаалишад үдэшэ үглөөниинь зарим үнеэдээ һаангүй орхидог. Мүн эндэ һаалишад дутана. Фермые даагша нүхэр Бухольцев эмхидхэлэй хүдэлмэри һулаар ябуулна. Энээниие һайса мэдэжэ байбашье, колхозой правлени, партийна организаци ямаршье хэмжээ абанагүй.

Калининай нэрэмжэтэ колхозой Табангуудай комплексно бригадада табан бригадир һэлгэгдээ. Тэдэнэй нэгэнииншье һайнаар хүдэлөөгүй. Энэ жэлдэ Табангуудай бригадын отарануудай хонин бүриһөө ойролцоол 1,8 килограмм нооһон хиргагдаа. Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, партийна организациин, КПСС-эй Кяхтын айкомой зүгһөө кадрнууд тухай анхаралаа һулаар хандуулдаг байһыень гэршэлнэ. Бригадирнууд КПСС-эй айкомой бюро дээрэ баталагдадаг ха юм.

КПСС-эй Кяхтын айком колхозуудай дунда, звеногой кадрнуудай дунда хүмүүжүүлгын ажал тон һулаар ябуулна. Тэдэнэртэй тусхай семинар үсөөн үнгэргэгдэнэ. Айкомой дурадхалаар гээгдэнги колхозуудай нэгэн болохо «Красное знамя» артелиин партийна организациин секретаряар коммунист В. Петропулов һунгагдаа һэн. Теэд нүхэр Петропулов жэл хүдэлөөд, элдэб шалтагаан дурдажа, ажалаа хаяад, Кяхтада тэрьелжэ ерэһэн байна. Тэрэниие хэһээхын орондо КПСС-эй Кяхтын айком горпищекомбинадай директорээр томилоо. Иимэ жэшээ ганса бэшэ. Урдань байһан Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо айкомой хүдэлмэришэн нүхэр Р. Д. Безносов түрүүлэгшын орлогшоор эльгээгдээ һэн. Мүн лэ тэрэмнай бэемни муудаа гэжэ шалтаглаад, гэртээ бусажа ерэһэн юм. Зүгөөр тэрэ нүхэр Кяхтадаа ерээд, барилгын хоёрдохи трестдэ харюусалгата тушаалда оронхой. Тэрэшэлэн колхозуудта эльгээгдэһэн олон коммунистнууд һөөргөө бусажа ерэнхэй.

Хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд, коммунистнууд өөһэдөө журам һайнтай байха ёһотой. Энээниие КПСС-эй Устав коммунист бүхэнһөө эринэ. Гэбэшье журамаа эбдэһэн зарим хүтэлбэрилэгшэдые КПСС-эй айком элдэб аргаар аршалха, хамгаалхые һэдэнэ. Удаан сагта Кяхта городой горгүйсэдкомой түрүүлэгшээр коммунист нүхэр Степанов хүдэлөө. Һүүлэй үедэ тэрэ худал хуурмаг документ зохёожо, гүрэнэй мүнгэ үбэршэлһэн байна. Партиин айком хэмжээ абахадаа... гүрэнэй мүнгэ үбэршэлэгшые аймгүйсэдкомой ЦСУ-гэй таһагые даагшаар дурадхаа.

Мүн Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо кадрнууд тухай анхарал багаар хандуулагдана. Нэгэ тушаалдаа хүтэлбэрилэгшэд удаан хүдэлнэгүй. Гансал энэ жэлдэ Калининай нэрэмжэтэ колхозой комплексно бригадын бригадир гурба дахин һэлгэгдээ. Хүдэлмэреэ нигэжэ эмхидхэхэдэ, ажал хэрэг яажа урагшаа ябаха гээшэб.

Энэ жэлдэ аймагай колхозуудые томодхохо талаар шухала хэмжээ ябуулганууд үнгэргэгдөө. Урдань али нэгэн колхозой байһан газарта мүнөө бригада үлөө. Тэдэниие хүтэлбэрилхы кадрнуудаар бэхижүүлхэ шухала. Илангаяа бригадануудай партийна эхин организацинуудай секретарьнууд тушаа ехэ анхарал хандуулагдаха ёһотой. Зарим бригадануудта ажалай журам һула, бригадын коммунистнуудай хэдэн һараар партийна түлбэреэ түлэдэггүй ушар үзэгдэнэ. Сталинай нэрэмжэтэ колхозой Субагтын комплексно бригадын партийна организацида (секретарь нүхэр Содномов) хэдэн һара суглаан зарлагданагүй. Колхозой партком бригадануудайнгаа партийна организацинуудта өөдтэй туһаламжа хүргэнэгүй.

Залуу кадрнуудые хүтэлбэрилхы тушаалда томилхо тухай шухала асуудалаар колхозуудай, совхозой партийна организацинууд биратай юумэ хэнэгүй. Бригадирнуудаар, совхозой фермэнүүдэй эрхилэгшэдээр эрдэм мэргэжэл багатай хүнүүд хүдэлнэ. Совхозой нэгэдэхи фермые даагшаар гурбан классай һургуулитай Чернояров хүдэлнэ. Зүгөөр дунда һургуулитай, шадабари бэлиг ехэтэй залуушуул колхозуудта, совхоздошье яһала олон. Урдань Улан-Удэдэ байһан гүрэнэй һургуули дүүргээд ерэһэн агроном дипломтой хүнүүдшье бии. Гэбэшье, тэдэнэр мэргэжэлээрээ хүдэлнэгүй.

Мүнөө аймагай колхозуудта, хониной совхоздо таряа хуряалгын, үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын халуун үе ябажа байна. Баян ургасаяа гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абаха хэрэг хадаа эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэриие зүбөөр табиһан дээрэһээ дулдыдаха байна.

Кадрнуудые шэлэн олохо, тэдэнэрэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эрид һайжаруулха тухай КПСС-эй Кяхтын айком ехэхэн ажал ябуулха ёһотой.

Д. Болхоев, манай корр.

Колхознигуудтаяа хамта поли дээрэ

ПЕТРОПАВЛОВКА. Наратай үдэр бүхэниие хэрэглэжэ, аймагай колхозууд, Борьёогой совхоз таряагаа хуряажа абахын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлэн тэмсэнэ. Аймагай партийна, советскэ эдэбхитэдһээ политическэ хүдэлмэри эмхидхэхэ тусхай хүнүүдые колхозуудта партиин айком эльгээбэ.

Партийна организацинууд ургаса хуряалгын шухала хүдэлмэриин үедэ ойлгууламжын, соёл культурын хүдэлмэриие хүн зоной дунда поли дээрэ ябуулжа байна.

Колхозуудай бригадануудта, совхозой фермэ, бригада бүхэндэ агитпункт эмхидхэгдэнхэй. Гадна соёл культурын эмхи зургаанууд таряа хуряагшадые хангалсахаяа поли дээрэ гараа. Аймагай Культурын, мүн Борьёогой совхозой дэргэдэхи Культурын байшангай агитбригаданууд колхозуудта баһа гараба.

Бригадануудтахи агитпунктнууд комбайнай агрегадуудай, лафетнэ жаткашадай, хуряалгада ябаашадай социалистическэ мүрысөө эмхидхэһэн байна. Энээнэйнгээ дүнгүүдые үдэр бүри гаргадаг. Түрүү һуури эзэлһэн комбайнай агрегадуудта, лафетнэ жаткашадта, түрүү бригадануудта барюулагдахаар дамжуулгын-улаан тугханууд бии болгогдобо.

Колхозууд болон совхоздо табан хоног соо нэгэ удаа бюллетень гаргагдадаг болоо. Энээн соонь табан хоногто ургаса хуряалгын ябаса тухай бэшэгдэнэ.

Г. Ильин.

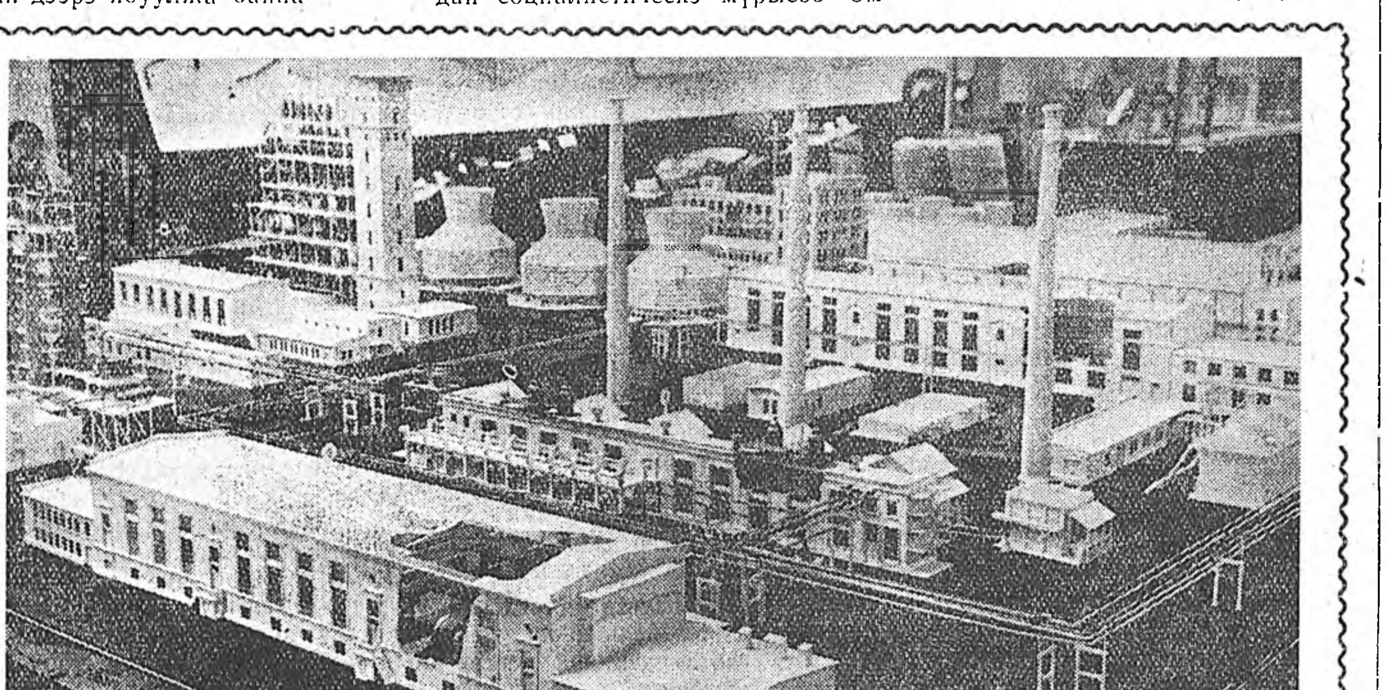

СССР-эй арадай ажахын туйлалтануудые харуулһан выставкэ. Этилово спирт гаргаха заводой макет «Химическа промышленность» гэжэ павильон соо табигдай байна. ТАСС-эй фотохронико.

Арадай Польшын һонин

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Варшавадахи Конституциин талмай. ТАСС-эй фотохронико.

Республикын предприятинуудта

Түрүү коллективүүдэй туһаламжа

Манай орон дотор мэдээжэ болоһон Валентина Гагановагай үүсхэлые дэмжэн, гансашье предприятиин, совхозой хүдэлмэришэд, колхозой ажалшад гээгдэнги газарта ажаллахаяа ошоно бэшэ. Мүнөө республикымнай түрүү фабрика, заводууд гээгдэнги предприятинуудта туһаламжа үзүүлжэ эхилээ.

Улан-Удын сэмбын фабрикын коллектив Кяхтын нэхэмэл хубсаһанай фабрикын хүдэлмэришэдтэ туһалха дурадхал оруулаа.

Кяхтын фабрика ашаглалгада хүсэд ороодүй. Мүнөө жэлдэ шэнэ техникэ үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, хүдэлмэришэдшье һая ажаллажа эхилһэн байна. Тиимэһээ эдэнэртэ туһа хүргэхэ хэрэг гарана. Эдэ бүгэдые хараадаа абажа, сэмбын фабрикынхид кяхтынхидые бүд нэхэлгэдэ һургалсаха, үйлэдбэридэнь туһалалсаха, түхеэрэлгыень тодхолсожо үгэхэ, шэнэ түрүү арга үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэдэнь хамһалсаха гэжэ шиидэбэ.

Сүхын арһанай завод унинэй предприяти юм. Тэрэнэй түхеэрэлгэнь хуушарһан байна. Ажалынь ехэнхидээ гар хүсөөр хэгдэнэ. Энээнһээ боложо тус завод үйлэдбэриингөө түсэбые дүүргэнэгүй.

Мүнөө Улан-Удын мяха-консервын комбинадай коллектив тус заводые шефтээ абаба. Энэ заводые гээгдэлһээнь гаргахын тула комбинадайхид эндэхи гол ажалыень оньһожоруулха энергетическэ ажахыень шэнэдхэн һайжаруулха, түхеэрэлгыень заһабарилха гэхэ мэтэ хүдэлмэри хэхэ гэжэ хараална. Һаяар тус комбинадһаа олон мэргэжэлтэд, дүй дүршэлтэй хүдэлмэришэд заводто эльгээгдэхэнь.

Улан-Удын ТЭЦ-эй хүдэлмэришэд Галуута-Нуурай ТЭЦ-тэ мэргэжэлтэдые эльгээхэ юм. Эдэнэр түхеэрэлгэ заһабарилха, шэнэ техникые ашаглалгада оруулхадань туһалалсаха юм.

Галуута-Нуурай рудоуправлени Зэдын комбинадай «Баянгол» руднигта газар доро нүүрһэ малталгадань туһа хүргэхэ, хүндэ хүшэр хүдэлмэриие оньһожоруулжа, автомат зэбсэг үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ гэһэн уялга абаа.

Зэдын комбинадай заһабарилгын-механическа заводой коллектив Тимлюгэй цементын заводто шулуу бутаргаха машиные заһабарилхадань техническэ туһаламжа хүргэхэ зорилго урдаа табиба.

П. Киркин.

Уралан нарижуулагшадай мүрысөөн

Республика доторнай уралан нарижуулагшадай дунда социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрнэ.

Байгша оной хоёрдохи кварталда уралан нарижуулагшадай мүрысөөнэй дүн һаяхан гаргагдаба.

Мүрысэгшэдэй дунда Зэдын комбинадай, Улан-Удын «Механлит» заводой, Улан-Удын нарин сэмбын фабрикын коллективүүд түрүү һуури эзэлбэ.

Зэдын комбинадайхидта совнархозой болон ВОИР-эй областной Соведэй дамжуулгын Улаан туг барюулагдаба. Нүгөөдүүлдэнь хүндэлэлэй грамотанууд барюулагдаһан байна.

Уралан нарижуулагшадай мүрысөөндэ мүнөө онсо анхарал хандуулагдана. Юуб гэхэдэ, хүдэлмэришэд болон инженер, технигүүд хоорондоо эбтэй зетэйгээр ажаллажа, ухаалан зохёолгын хүдэлмэриие урагшатайгаар ябуулдаг болоо.

Мүнөө манай предприятинуудта зохёон байгуулгын бригаданууд бии болонхой. Жэшээнь, «Механлит» заводто иимэ бригадада нүхэд Ковалев, Стопников, Дульский, Ключерев, Пичугин, Пшеничников гэгшэд ороно. Эдэнэй хүсөөр байгша оной түрүүшын хахадта уралан нарижуулгын 16 дурадхал оруулагдаа. Эдэнэрынь бултадаа үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэнхэй.

Нүхэр Леоновой хүтэлбэрилдэг бригадынхид 7 дурадхал оруулһан байна. Эдэнэрэй дурадхалай ёһоор 55 мянган түхэригэй гүрэнэй мүнгэн зөөри алмагдаа.

Нүхэд Котов, Красин, Сочкин, Громов (Улан-Удын шэлэй завод) энэ жэлэй 6 һарын туршада үнэтэ хоёр дурадхал оруулба. Энэ дурадхалай ашаар 232 мянган түхэриг мүнгэн алмагдаха болоо. Эдэ уралан нарижуулагшад заводой амһартада хэрэглэгдэдэг модо хюрөөдэхэ рамые шэнэдхэн һайжаруулба. Энээнһээ түрүүн амһартые хэхэ 22 миллиметрын хабтагайн модо хюрөөдэдэг байһан аад, мүнөө дурадхалай ёһоор, рамые һайжаруулһанай һүүлээр 12 миллиметртэнь хүрэтэр модоёо нимгэн болгон хюрөөдэнэ. Энэнэй ашаар завод жэл соо 911 кубометр амһартын хабтагайн модо арьбалха болоно.

Зэдын комбинадай инженер нүхэр Доржиев уралан нарижуулгын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Нүхэр Доржиев 6 һарын хугасаа соо 10 дурадхал оруулһан байна. Эдэ дурадхалнуудай үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэхэһээ хойшо ажалай бүтээсэ нилээд дээшэлээ, хүдэлмэришэдэй ажалай байра байдал һайжаруулагдаһан байна. Нүхэр Доржиевай оруулһан дурадхалай ашаар 225 мянган түхэриг алмагдаа.

А. Чезлова.

Түрүү коллективүүдтэ дамжуулгын Улаан туг барюулагдаба

Онохойн модоной комбинат дээрэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй июль һарын дүн һаяхан гаргагдаба.

Уһаар модо урадхуулха участогуудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ Улан-Удын рейдын участогайхид түрүүлбэ. Эдэнэр үнгэрэгшэ һарын түсэб 140 процент дүүргэбэ.

Комбинадай цехүүд соо электростанциинхид ажалдаа онсо шалгаржа, үйлэдбэриингөө түсэб 146 процент дүүргэһэн байна.

Энэ хоёр түрүү коллективтэ комбинадай дирекциин, партийна организациин дамжуулгын Улаан туг барюулагдаба. Мүн комбинадай олон хүдэлмэришэд мүнгэн шанда хүртөө.

Ф. Викулов.

Шэнэ техникэ

Улан-Удын судна бүтээлгын заводто һаяхан болотор шүдэ гаргадаг фрезернэ станок үгы байһан юм. Хэрэглэгдэдэг детальнуудые ондоо заводуудта захижа асаруулдаг байгаа.

Мүнөө «Комсомолец» гэжэ станок бүтээдэг заводһоо тусхай шэнэ станок эльгээгдээ. Энэ станок механическа цех соо тодхогдохонь. Саашадаа завод хэрэгтэй детальнуудаа өөһэдөө бүтээдэг болохонь. Шэнэ машинада дүй дүршэлтэй мэргэжэлтэд—фрезеровщигууд нүхэд Хохряков, Шигаев гэгшэд ажаллаха юм.

Шэнэ станогой ашаар гаргагдаһан продукциин өөрынь үнэ сэн 50 процентээр доошолуулагдаха, шанарыншье дээшэлүүлэгдэхэ байна.

Д. Балданов.

ШЭНЭ ЭЛЕКТРОСТАНЦИ[...]

Польшын кузница [...] Дээдэ Силезиин Шэнэ [...] В. И. Ленинэй нэрэмжэ[...] бинадые, Б. Берудэй нэ[...] тэ металлургическа за[...] Освенцим, Кендзежин[...] ховнын химическэ заво[...] үргэдхэхын тула электр[...] ги бүри ехэ хэрэгтэй [...] Энээнтэй дашарамдуула[...] ковска, Катовицка, Оп[...] восдуудта томо томо э[...] станцинууд баригдажа [...] бэ. Сершэдэ 150 мегава[...] гишада 240 мегаватт, Ха[...] дэ 200 мегаватт хүсэтэй [...] ростанцинууд 1962—64 [...] та ашаглалгада үгтэхэ [...]

ГЭР БАЙРЫН БАРИ[...]

Һүүлшын 15 жэлэй ту[...] Польшын Арадай Респу[...] да 3,8 миллион шэнэ ко[...] нууд, тэрэ тоодо хүдөө [...] гуудта 1,7 миллион ко[...] нууд ашаглалгада [...] 1961—65 онуудта По[...] ажалшад үшөө 3,2 ми[...] шэнэ комнатонуудые аба[...]

ТҮМЭР ХАРГЫ ЭЛЕКТРИФИЦИРОВА[...] ДЭНЭ

Түмэр харгы электри[...] ровалхэ талаар Польшод[...] хэн хүдэлмэри хэгдэжэ [...] Мүнөө электрифицирова[...] һэн түмэр харгы 1100 [...] метр ута болобо. Шаков[...] Краков-Шэнэ Гута [...] дуудые холбоһон түмэр [...] электрифицировалхэ хүд[...] ри һаяхан дүүргэгдээ.

ШЭНЭ ПРИЕМНИГУ[...]

Польшын радиоприём[...] дай гурбанай хоёр хуби [...] жонювдахи «Диора» фа[...] дээрэ бүтээгдэдэг байна, [...] нөө тус фабрика 15 ма[...] радиоприёмнигуудые бү[...] 30 секунда бүхэндэ нэгэ п[...] ник эндэ бэлэн болго[...] Һүүлэй 10 жэлэй туршад[...] миллион радиоприёмнигу[...] тээгдэһэн байна.

ТЕЛЕВИДЕНИИН ХҮГЖЭЛТЭ

Ороной дүрбэнэй нэгэ [...] дээрэ телевидени хүд[...] Варшавын, Лодзиин, Ка[...] цын, Вроцлавай, Познан[...] Гданьскын телевизионно [...] цинуудые дамжуулдаг юм. [...] рээнһээ гадна, Краков, [...] це, Закопан городуудта [...] дань дамжуулха телест[...] нууд хүдэлнэ. Мүнөө [...] левизионно дамжуулгын [...] харадаг болонхой. 200 м[...] хүнүүд өөрын телевиз[...] культурын эмхи зургаану[...] 70 мянган аппарадууд [...] донхой. Тиихэдэ хүдөө [...] гуудта 40 мянган телев[...] нууд хүдэлнэ.

Ойрын жэлнүүдтэ Польш[...] телевидениие хүгжөө[...] бөөр орон дотор 17 телест[...] байгуулагдахаар хараал[...] 1965 он хүрэтэр ороной [...] мышленность 1.700 мянга[...] левизорнигуудые гаргаха [...]

ТҮМЭРЭЙ РУДА ЕХЭЭР МАЛТАНА

Польшын горно промыш[...] ность түргэнөөр хүг[...] Энээнтэй дашарамдуулан [...] стоховско, Ленчицко, Свен[...] щижско округуудта [...] жэлнүүдтэ түмэрэй руда [...] таха 12 шахтанууд [...] дэбэ. Ленчицкын промыш[...] на округто ойрын жэлн[...] үшөө зургаан шахта аша[...] гада оруулагдахаар хара[...] дана. Энэ жэлдэ гэхэдэ [...] нууд дээрэ хоёр миллион т[...] түмэрэй руда абтаха [...] Тиихэдэ 1965 онд[...] миллион тонно руда малта[...] ха юм. Энэнь дайнай урда [...] жэлнүүдтэ сасуулбал [...] дахин ехэ болоно.

ТАС[...]

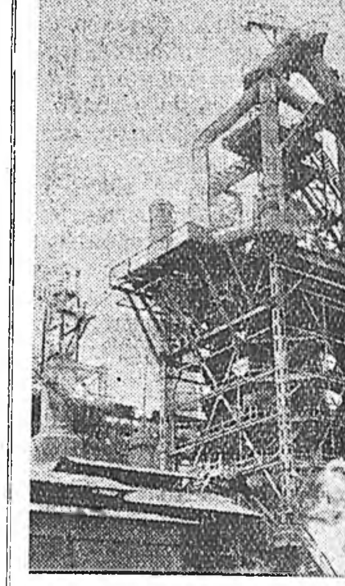

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Польшын А[...] Республика. «Щецинэй» мета[...] гическа завод дээрэ баригдаһа[...] доменно печь.

ТАСС-эй фотохрони[...]

НАМАРАЙ ҺЭРЮУНДЭ МАЛАА ОРОЛДОСОТОЙГООР АДУУЛЖА, ҺАЙСА ТАРГАЛУУЛАЯ, ҺҮ ШЭМЫЕНЬ ДЭЭШЭЛҮҮЛЭЕ!

Энэл даа, манай түрүүшүүл

Тээсгэн һэн: Республикын Хүдөө ахын министерствын нэгэ тагта колхоз, совхозуудай түрүүшүүл сугларанхай. «Хэн хааһааб» гэлдэжэ, аян замда мордоһоноо урда тээ хөөрэлдэжэ, танилсажа байгаа бэлэй. Тэдэнэй дунда Түнхэнэй аймагай «Восточные Саяны» гэжэ колхозой түрүү һаалишан Елизавета Михайловна Попова бии. Нүхэр Попова байгша оной түрүүшын хахадта һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ шалгаржа, түрүү һури эзэлбэ. Һаалишан Попова ургаан һарын туршада үүлтэртэ үнеэн бүриһөө 1114 литр һү һааһан байна.

— Яагаад иимэ амжалта түйладааб?—гэжэ нүхэр Поповаһаа асуудань байһан Баргажанай аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хонишон басаган Хандама Малатхаева асуугаадхина.

— Яагаад гэжэ юун байхаб даа. Үнеэдээ һайнаар харууһалга, тэжээлүүлгэһээ бүхы юумэн дулдыдаг ха юм даа. Тиихэдэ үдэрэй гурба дахин, нэгэл сагта һаахада һайн байдаг. Үнеэдшье нэгэ хэмдэ саагдажа һурадаг,—гээд харюусаһанайнгаа тэндэ тэрэ басаганайнгаа ямар хони адуулдаг, ямар амжалта туйлаһан тухайнь һуража абана.

— Би үнгэрэгшэ жэлдэ 648 эмэ хони адуулжа гарааб. Үбэлэй үедэ тэжээлһөөр дутангүй, хэзээ хэзээнэйхиһээ һайн харууһан эмхидхэгдэһэн байна. Харууһалжа байһан хониео бүрин бүтэнөөр түлжүүлжэ, 100 хонинһоо 104 хурьга абаһан байгааб,—гэжэ хонишон Малатхаева хүртэртөө хөөрэнэ.

Елизавета Михайловнашье мал ажал дээрэ 15-дахи жэлээ ажаллажа ябаһан, ажалай ехэхэн лэ туршэлтэй болоһон һаалишан байна.

Мүнөө нүхэр Поповагай харууһалдаг арбан нэгэн үнеэдынь тугалаад, зунай һайн сагта сагаан эдеэгээ дэлбэрүүлжэ байнхай.

— Сентябрь һарада үшөө хоёр үнеэмни тугаллахаар хараалагдана. Тиихэдээл абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхэ аабзаб, — гэжэ һаалишан Попова хөөрэнэ.

Тиихэдэ Хандама Малатхаева энэ жэлдэ харууһалжа байһан хонидоо тобир тарганаар ондо оруулхын тула Баруун Хүнтэйн элдин ужам талын тунга һайхан ногоондо эртэ үглөөнһөө эхилээд, үдэшын бэро хараан болотор адуулжа ябана байна. Хандама энэ жэлдэ хонин бүриһөө дунда зэргээр 2,7—3 килограмм нооһо хайшалжа абаһан, хонидоошье һайнаар түлжүүлжэ байнхай. Энэ жэлдэ 100-һаа 110-аад хурьга абаха уялгатай юм.

Дээрэ нэрлэгдэһэн һаалишан хонишон хоёрнай нютагтаа эрхимэй хүнүүд гэжэ тоологдодог, даалгаһан ажалдаа хамаг хүсэ шадалаа элсүүлжэ, амжалта туйладаг заншалтай. Эдэнэрэй туйлаһан амжалта, хараалһан зорилго колхозой правлени, партийна организацяар һайшаагдана.

СССР-эй арадай ажахын туйлалтануудые харуулһан выставкэ дээрэ хараһан үзэһэнөө үетэн нүхэдтөө хөөрэжэ, ажалдаа нэбтэрүүлнэ.

Т. Бадмаин.

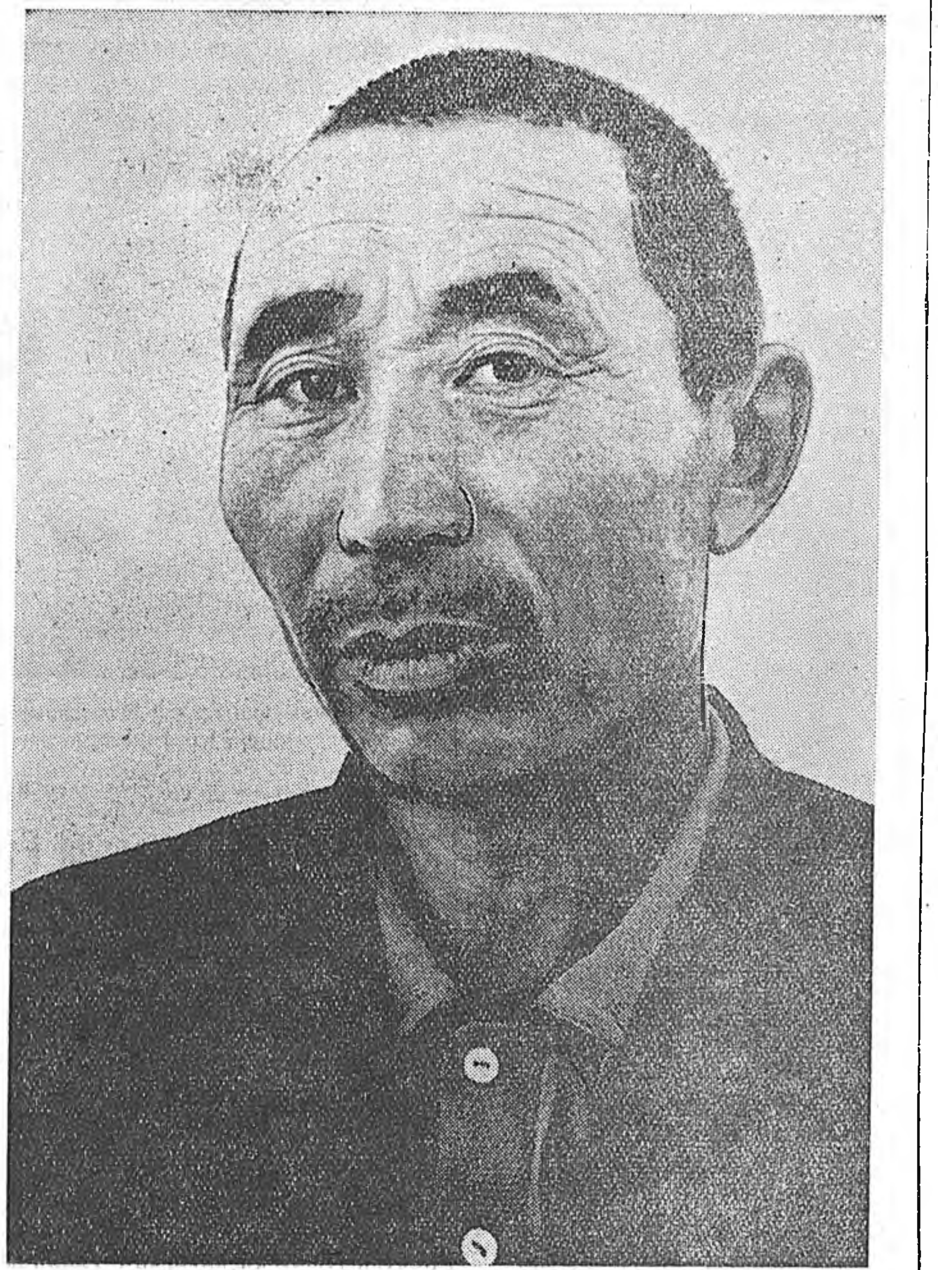

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хүндэлэлэй тэмдэг орденоор шагнагдаһан Торинин аймагай «Улаан Бургалтай» колхозой хонишон нүхэр Замбалаев Цырен-Доржи Сингеевич. Н. Дамбаевай фото.

Жэшээ абамаар залуушуул

Хэжэнгын аймагай колхозуудта мүнөө үедэ комсомол-залуушуулай 35 эмхинүүд тоологдоно. Эдэ эмхинүүдтэ 230 гаран комсомолшууд болон залуушуул оролсоод, хоорондоо мүрысэн ажаллана.

Байгша оной долоон һарын дүнгөөр аймагай комсомол, залуушуул һайн амжалта туйлаа. Жэшээнь, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой Улааха Аралдахи комсомолшууд-залуушуулай гүүртын һаалишад долоон һарын туршада һаамхай үнеэн бүриһөө 1300 литр һү һаажа, ВЛКСМ-эй айкомой дамжуулгын Улаан туга хүртэһэн байна. Энэ амжалта зүндөө ерээ бэшэ юм. Эндэ комсомолой тусхай бүлэг эмхидхэгдээ. Комсомолка Галина Сафинагай хүтэлбэрилдэг бүлэгтэ үе үе болоод лэ «Дайшалхы хуудаһан», «Сахилгаан» газетэ гаргагдадаг, һаалишадай үдэр бүриин ажал согсологдодог юм. Тэрэшэлэн «Дружба» колхозой Шара Талын комсомолшууд-залуушуулай гүүртын һаалишад һайнаар ажаллана.

Елена Балдандоржиевагай (Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз) хүтэлбэрилдэг комсомолшууд-залуушуулай отарын хонишод габшагай ажалаараа залуушуулай дунда суурхана. Эдэнэр мүнөө 100 хонин, бүриһөө 92 хурьга абаад байна. Тиихэдэ хүршэ «Коммунизм» колхозой хонишон Роза Намжилова 100 хонин бүриһөө 100 хурьга абаад, гарзагүйгөөр түлжүүлжэ байнхай.

Залуушуулай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ «Победа» колхозой малшан Д-Д. Шагжиев шалгарна. Комсомол Шагжиев бүри хабар байхада малые бэлшээн таргалуулха гүүртэдэ хүдэлхэ дуратай байһанаа мэдүүлһэн юм. Тиигэжэ апрель һарада 160 залуу мал тушаажа абахадаа, гурбан һарын туршада толгой бүриин амидын шэгнүүрые 100 килограммаар нэмээхэб гэһэн уялга абаһан байгаа. Мүнөө нүхэр Шагжиев хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ байнхай. Июль һарада мал бүхэнэйнь шэгнүүр сүүдхэдээ 1020 граммаар нэмэһэн байна.

ВЛКСМ-эй айком комсомол Шагжиевай үүсхэл һайшаагаад, аймагайнгаа комсомол, залуушуулые тус үүсхэл дэмжэхыень уряалһан байгаа. Аймагай «Эрдэм», «Коммунизм» колхозой түрүү комсомолшууд Анатолий Дугаров, Шарап Осоров энэ үүсхэл дэмжэжэ, дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаа һэн. Эдэнэр мүнөө адуулжа байһан малаа сүүдхэдээ 900—950 грамм хүрэтэр нэмээнэ.

В. Ачитуев.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо

ХАЛУУН АРШААНДА ГЭР БАРИГДАХАНЬ

Алла голой эрьедэ, ой моймоор бүрхөөгдэһэн хадын хормойдо колхозой амаралтын байшан баригдажа эхилбэ. Эндэ халуун аршаанай, колхознигуудай байха гэр, улаан булан, столово баригдахань. Үбэл зунгүй эндэ 540 хүн амаржа гарахаар хараалагдана.

ТҮРҮҮ БРИГАДА

Галсан Хуригановай хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай бригада үбһэндэ ороһоһоо хойшо түрүү зэргэдэ ябана. Тус бригадын гэшүүн бүхэн 380 центнер үбһэ бэлдэхэ уялга абаад, тэрэнээ эрхимээр дүүргэжэ байнхай. Мүнөө бригадын гэшүүд хамта дээрээ 2600 центнер һайн шанартай үбһэ сабшажа, һүрилөөд байна.

УРАН ДАРХАН

Цырен Дорбодоев ехэ үнинэй модошо дархан юм. Мүнөө нүхэр Дорбодоев колхозойнгоо гэшүүдтэ комод, шифоньер, буфет, столнуудые зохид һайнаар, гоёхоноор бүтээжэ үгэнэ. Һаяар тус колхоздо гэрэй ажабайдалай хэрэгсэлнүүдые бүтээхэ цех байгуулагдахань.

Вл. Баторов.

Курумкан.

Айл бүхэн электрын гэрэлтэй болоо

(Курумканай колхозууд хоорондын ГЭС-эй директор Б. Раднаевтай хөөрэлдөөн)

Түргэн урасхаалтай Курумканай гол дээрэ колхоз хоорондын гидроэлектростанци барижа, ашаглалгада оруулһанһаа хойшо аймаг бүхы дээрээ электричествотэй болонхой. Холын хойто аймагай бурядуудай ажаһуудаг нютагта электрын гэрэлэй бии болоһон ушар ехэ удхашанартай байна. Электричество хүн зоной һуудал байдалда, мүн ажал хүдэлмэридэ ехэ хубилалта оруулдаг гээшэ.

Энэ ехэ барилгада аймагай колхозууд бултадаа хабаадаһан юм. Мүнгэ зөөришье горьтойе гаргашалһан байха. Энээнэйнь харюуда ехэ хэрэг бүтэбэ. Энээнэй ашаар манай аймагай бүхы заха хизаараар электрын гэрэл носоһон байна. Аймагай центрһээ аяар 90 модоной газарта байдаг Дэрээн нютагта Ильичын лампочка яларан ерээ. Колхозуудай полевой станууд, малай гүүртэ, отаранууд булта электричествотэй болонхой.

Манай колхоз хоорондын ГЭС 570 киловатт-час хүсэтэй юм. Алла, Курумкан, Могойто гэдэг нютагуудта подстанцинууд баригданхай. Хара-Модондо гурбадахинь баригдажа байнхай. Эндэхи подстанци энэ намартаа ашаглалгада орохо ћотой. Тиигээд байхадаа Калининай нэрэмжэтэ колхозой малай холын байранууд, полевой стан электрын гэрэлтэй болохо юм.

Эртэ урда сагта электрын гэрэл тухай ухаа ойндоо оруулаагүй Курумканай бурядууд мүнөө Ильичын лампочкануудай гэрэл хэрэглэдэг болоо.

ҺУРАЛСАЛАЙ ШЭНЭ ЖЭЛДЭ БЭЛЭН ГҮТ?

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Гусиноозерск городой дунда һургуули. Ф. Моренецэй фото.

Бэлэдхэл муутай

Һургуулинуудые һуралсалай жэлдэ ямараар бэлдэлгэһээ һуралсалай ябаса дулдыдадаг ха юм. Һургуулинуудай мастерской болон кабинедүүд һайн түхеэрэлгэтэй байгаа һаа, һурагшадай һурахадань, үйлэдбэриин мэргэжэл абахадань һайн байдаг. Мүн хоёр халаанда һураһанда орходоо нэгэ халаанда һураха гээшэ һурагшадташье, багшанартаашье ехэхэн туһатай юм.

Прибайкалиин аймагта һургуулиин 2 байшан, һуралсалай 6 мастерской баригдажа дүүргэтдэхэнь. Аймаг доторхи 31 һургуулиин 24-дэнь заһабарилга дүүрэбэ. Хараалагдаһан 4080 кубометр түлеэн бэлдэгдэжэ, 2430 кубометрынь һургуулинуудай газаа оруулагдаа. Һуралсалай хэрэгсэлнүүд—ном, уралан дархалалгын зэр зэбсэгүүд энэ жэлдэ олоор абтаа. Таловска сельсоведэй (түрүүлэгшэнь нүхэр Н. И. Красиков) харьяата эхин һургуулинууд богони болзор соо, шанар һайнтайгаар заһабарилагдаа.

Гэбэшье, аймагай олон һургуулинууд һуралсалай жэлдэ эрхим һайнаар бэлдэжэ шадаагүй. Аймагай эгээл томо һургуулинууд болохо Турунтайн, Ильинскын дунда һургуулинуудта заһабарилгын хүдэлмэри тэсэшэтүйгөөр унжагайраа. Һургуулинуудтань, багшанарайнь байрануудта мүнөө болотор мүртэй түлеэн асарагдаадүй байһаар. Түрхын дунда һургуули түлеэгээ һая бэлдэжэ эхилээ.

Турунтайн дунда һургуулиин директор байһан нүхэр С. Дмитриев ажалдаа ехэ харюусалгагүйгөөр хандаһан байгаа. Физзалай барилгада хэрэглэхээ РТС-һээ абаһан углуунуудта хадаха түмэрнүүд, татуурганууд, боолтонууд таарахагүй байшоо. Тиимэһээ дахин хэгдэхэ ябадал гараһан юм. Эдэ мэтэһээ боложо, физзалай барилга нилээд хойшо татагдаа.

Итанцын модо бэлэдхэлэй участогта һургуули мүнөө болотор заһабарилагдаадүй. Кикын һургуулиинхид хуушан байшан соогоо яашье һуража шадахаар бэшэ юм. Теэд модо бэлэдхэлэй участогай хүтэлбэрилэгшэд һургуулиин орохо гэр үгэхэ аад, мүнөө болотор харюу үгэнэгүй.

Манай аймаг дотор һургуулинуудые хаһа саг соонь заһабарилаад орхихо гээ һаа, бүхы арга боломжо бии юм. Техникэ баянтай предприятинууд, колхозууд олон. Тиигэбэшье тэдэнэр һургуулинуудые заһабарилха хэрэгтэ ямаршье анхарал оролдолго гаргаагүй.

Эдэ дутагдалнууд ямар шалтагаан дээрэһээ болооб гэхэдэ, аймагай арадай гэгээрэлэй таһаг хамта 9 һургуулитай аад, 6 һургуулиингаа директорнүүдые һэлгээ. Сельсоведэй түрүүлэгшэнэр һургуулинуудай ажалда ямаршье туһаламжа үзүүлнэгүй. Арадай гэгээрэлэй таһаг һургуулинуудай заһабарилгын ябасые һулаар шалгана.

П. Попова.

Редакциин почтоһоо

АЖАЛНАЙ ХЭЗЭЭ ОНЬҺОЖОРУУЛАГДАХА ЮМ?

Городууд, тосхонуудаа ногооруулхын тулада жэл бүри ехэ ажал хэгдэнэ. Тиихэтэй хамта таримал модод, элдэб сэсэг, үрэ жэмэсэй үрэһэн бүри олоор, ехээр хэрэглэгдэдэг болоо.

Теэд манай горзеленхоз хүдөө тосхонуудай захил, эрилтые гүйсэд хангажа шаданагүй. Юуб гэхэдэ, ажалнай үшөө оньһожоруулагдаагүй байһаар.

Иимэ захил, хэрэглэмжые дүүрэн хангахын тула элдэб модо олоор тариха хэрэгтэй. Таримал материалаар элбэг болохо, тэрэнэй өөрынь үнэ сэнгые химдаруулхын тула Сэлэнгэ мүрэнэй зүүн эрье шадар шэнэ питомник дары бии болгохо шухала. Эндэ питомник эмхидхэхэ гэжэ нёдондо жэл тусхай талмай үгтэһэн юм. Теэд энэ хэрэг тэсэшэгүйгөөр нобшоруулагдажа байна. Тэрэнэй һуури табихын, столбонуудые һуулгахын тула үбэлдөө нүхэн малтагдажа, зунай сагта хэхэһээ хоёр дахин үлүү ехэ гаргашатай болоо. Тэрээнһээ гадна питомник байгуулха хэрэг хабартаа үргэн далайсатайгаар ябуулагдахын орондо, барилгын материалай, генеральна түсэбэй үгы дээрэһээ зогсоогдоһон юм. Бурпроект мүнөө хүрэтэр тиимэ түсэб зохёожо дүүргээдүй байһаар.

Таримал материалай үнэ сэн үшөөл ехэ байна. Юуб гэхэдэ, бүхы ажалнай гарай хүсөөр бүтээгдэнэ. Модо һуулгаха, үрэ жэмэс тариха газараа хахалха трактор манда үгы. Тиимэһээ газар саг соогоо, һайн шанартайгаар хахалагданагүй. Республикынгаа Коммунальна ажахын министерствоһээ трактор эрижэ, хэды дахин гуйлта хэһэн байнабди. Трактор үгэхэбди гэжэ министерство найдуулһаар үнинэй. Газар уһалалгые оньһожоруулха насос, трубопровод гэхэ мэтэ мүн лэ үгы юм.

Газараа хахалхын тула ондоо тээһээ трактор бэдэрдэгбди. Жэшээлхэдэ, харгы барилгын контороһоо, зооветеринарна институдай һуралсалай ажахыһаа хэдэн удэрөөр трактораа үгыт гэжэ гуйха ушар али олон гарана. Теэд эдэ организацинууд зарим ушарта трактораа өөһэдөө хэрэглэжэ байдаг, заримдаа ехэ түлөөһэ эридэг юм.

Мүнөө бии байһан питомниггоо олон модо тариха гэхэдэ, тэрээнээ уһалха уһан хомор.

Коммунальна ажахын министерство горзеленхозой ажалые оньһожоруулха, теплицэтэй шэнэ питомнигой барилга түргэлүүлхэ шухала.

П. Яковлев, горзеленхозой питомнигые даагша.

ӨЛӨНӨЙ НЭГЭН

«Баянхан Хэжэнгээ мартагшалгүйб»... гэжэ манай элитэ ехэ уран зохёолшо Хоца Намсараевич Намсараев энэ нютаг тухай дуун сооһоо дуулаһан байгаа.

Холуур хаймадан харахадаш, хада уулануудынь хүтэрэлдэн хатаржа, зугаалжа байһандал үзэгдэнэ. Үльгэрэйхидэл адли гоёор угалзатуулан шэмэжэрхиһэн хүхэ ковёр мэтэ талынь дундуур Хэжэнгэ, Хулан, Хурьгад гэхэ мэтэ голнууд харьялан, шааян урдана. Тэдэнэй эрьеэр хониной отаранууд, бодо малай гүүртэнүүд аржылдана...

Аймагайнгаа центрые дундаа хэһэн, томохон колхозуудай нэгэн болохо Сталинай нэрэмжэтэ колхоз намжына. Энэмнай аймаг соохи түрүүшүүлэй нэгэн болонхой. Эндэхи хүн бүхэн долоон жэлэй түүхэтэ түсэбые уридшалан дүүргэлсэхэ гэжэ шадал соогоо шармайна. Бурядай республикын Верховно Соведэй депутат Дондог Дашиевич Дугаров тус колхозые ударидадаг. Мүнөө колхозниггуудынь КПСС-эй ЦК-гэй ээлжээтэ Пленумые ажалай амжалтаар угтахын тула эршэмтэйгээр ажаллажа байна. Ябаха аргатай аад үбһэ хүряалгада ябаагүй хүниие харахагүйт. Манай орон дотор дэлгэрһэн ажалай агууехэ дэбжэлтын амисхаал эндэ мэдэрэгдэн, хүн бүхэниие омогорхуулан зоригжуулна.

Колхозой тогтоһонһоо хойшо эсэшэ сусашагүйгөөр, шадал соогоо ажаллажа ябадаг зон олон. Хорин зургаадахи жэлээ мал дээрэ хүдэлжэ ябаһан, 60 наһатай Цыдыпова Долгор Холхоевна тэдэнэй нэгэниинь болоно. Буурал сагаан толгойтой энэ хүгшэн сарюун, дорюун зандаа. Гүүртые даагша бэшэшье һаа, һаалишадта зүб заабари үгэжэ, һанаагаа зобон, абиртажа байгаа һаань, туһалалсан, хэрэгтэнь оролсодог зантай.

Залаата, Чесанын орой дээгүүр огторгойн хаяа сайран, үүрэй хираалжа байхада Долгор Холхоевна бодожо, үглөөнэй тунгалаг, амтатай агаараар амилан, гүүртынгээ үнеэдые гаргажа, шүүдэр оймон адуулдаг.

...Иимэ эртэ үглөөгүүр тэрэниие тойрон жэгтэй һонор, тэнюун байдал оршоно. Үнеэдынь шүүдэртэй ногоо хэлээрээ орёон, хомхойгоор зулгаана. Хадын саанаһаа наран мандажа, хүхэ ногооной, үнгын сэсэгэй орой дээгүүр бэлсылдэн байһан шүүдэрэй дуһалнууд мүнгэн субад шэнгеэр ялаганалдана. «Эртэл бодогты, эртэ бодоһон хүн гээшэ ажалайнгаа хойно хэзээдэшье гарахагүй юм» гэжэ Долгор Холхоевна залуушуулда амар заяа үзүүлдэггүй.

Согтой сарюун, бэе һайнтай энэ юрын хүгшэнтэй хөөрэлдэхэ дурамни ехээр хүрэбэ.

— Володиин эжы, үнеэдээ дааһан зандаа гүт?—гэжэ асуухадамни:

— Эндэ тэндээ үбдэжэ ядаашьегүй һаа, шадални һалантаал гээшэ ха. Һара тухай боложо байна гү, басагамни һаадаг болонхой. Тиихэдээ хамһалсаал аабзаб даа,—гэжэ Долгор Холхоевна харюусаба.

Һанаа амар һуужа шадахагүй Долгор Холхоевна һаалишадай үглөөнэйнгөө үнеэдые һаагаад, үбһэ сабшахаяа машинаар ошоходонь, нэгэ заримандаа тэндэхи үхибүүдые абажа туһалхаяа үлэдэг, нэгэ заримандаа машинада һуулсаад үбһэшэндэ ябашадаг. Тэндэ ошожо, шадалайнгаа хүрэхысэ туһалдаг, залуушуулые (нэгэ зариманай хаа яа хойшоо таталдаа һаань) «мүртэйгөөр ябагты, таанадай шуналтайгаар хүдэлөөгүй һаа, маанадай шадалгүй болошоходо түсэбнай хайшан гээд дүүрэхэ юм» гэдэг.

Һаалишан гээшэ хүнэй хэлэжэ дадашаһан юрын лэ үгэ. Теэд һаалишанай ажал хэды шэнээн хүндэ, хэды шэнээн харюусалгатай гээшэб! Манай эгээл хүндэтэй, «тоһон гартай», омогорхожо ханалгүй зомнай эдэл болоно ха юм. Мяха, һү, тоһо абаха түсэбэй дүүрэсэнь эдээнһээл: һаалишад, адуулгашадһаал дулдыдана ха юм.

Хэдэн жэлэй урда һаалишад үнеэдээ, тугалнуудаа мүн лэ өөһэдөө адуулдаг байгаа. Һүүлэй жэлнүүдтэ адуулгашад бии болоо. Тиигэжэ тэдэнэй ажал нэгэ бага хүнгэрөө гээшэ.

Долгор Холхоевна хорин зургаадахи жэлээ мал дээрэ ажаллажа ябахадаа, нилээхэн дүй дүршэлтэй болоһониинь элитэ.

Багша хүн үхибүүн бүхэнэй зантай танилсажа, шадабарииень мэдэжэ, тэдээндэ хайшан гээд ном һайнаар ойлгуулхые оролдодог, тэрээндэл адляар, һаалишан гээшэмнай үнеэн бүхэнэй зангые мэдэжэ, тэдэндээ ондо ондоогоор хандадаг. (нэгэ заримыень эрхэлүүлхэдэ һү гарасатай болодог, нүгөө заримаиинь бадашаа, сохёо һаа байжашье, һайнаар һаалгажашье үгэхэеэ болишодог гэхэ мэтэ ондо ондоо байдаг), һү шадаал һаа ехые һааха гэжэ оролдодог байна.

Долгор Холхоевна залуу һаалишадта өөрынгөө иимэрхүү дүй дүршэл һайса үгэдэг байха. Тэрэнэй басаган Цырендулмашье эжынгээ дүршэлһөө хүртэжэ, эрхим һаалишан болохо бэзэ. Мүнөөшье гүүртынгээ түрүү һаалишадай нэгэн юм.

Долгор Холхоевна ажаллаһан жэлнүүдтээ республикын, аймагай, колхозой зүгһөө нэгэтэ бэшэ грамотада хүртэһэн, хүндэлэлэй самбарта гараһан байха. Энэнь эршэтэ ажалайнь дүнгые харуулна.

Мүнөө Долгор Холхоевна жэлни хүсөө гээд, миин байха хэбэргүй. «арга шадалаараа колхоздоо туһалхаб, городһоо, аймагһаа зонуудай ерэжэ, хамһалсажа байн гэһээ, би яагаад һуужа байха гээшэбиб»—гэжэ хөөрэнэ.

Иимэ зоной орон нютаг доторнай олон хадань, һү, мяха, тоһоной хүн бүхэндэ хүртэсын талаар Америкэтэй мүрысөөндөө илажа гарахамнай лабтай.

Г. Доржиева-Бадмаева.

Хэлэ бэшэг шэнжэлхэ экспедици

Бурядай комплексно научно-шэнжэлэлгын институдай хэлэ бэшэг шэнжэлхэ экспедициин дүрбэн отряд энэ жэлдэ Закаменай, Зэдын, Курумканай, Мухаршэбэрэй аймагуудаар һара шахуу ябаһанаа бусаба. Эдэнэр хэлэ шэнжэлхэдэ хэрэгтэй ехэхэн материал суглуулха зуураа, нютаг нютагай үгэнүүдые бэшэжэ, онсо зүйлнүүдыень тэмдэглэжэ абаа. Бурят арадай домогууд, үльгэр тууржа, угай түүхэ болон бусад материал суглуулагдаа.

Экспедициин материалнууд нютаг нютагай хэлэ шэнжэлэлгэдэ, бурят нютаг хэлэнэй шэнэ словарь зохёоходо хэрэглэгдэхэ юм.

Мүн арадай аман зохёол суглуулха экспедициин отрядууд Ахын, Түнхэнэй аймагуудта эльгээгдэһэн юм. Үльгэр, дуу, оньһон үгэ, таабаринууд болон онтохонуудые бэшэжэ абаа.

Энэ экспедицидэ научна хүдэлмэрилэгшэдһөө гадна, Бурядай багшанарай институдай студентнэр хабаадалсаа.

Н. Дугаров.

Нүүдэл наймаан асарагданагүй

Хэжэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой колхознигууд тэжээл бэлэдхэлгэдэ бултадаа хабааданхай, сүлөөгүй хүдэлжэ байна. Тиин гэһээ, холын үбһэшэдтэ нүүдэл наймаан, газетэ, журналнууд абаашагданагүй. Үбһэндэ ороһонһоо хойшо олохон хоногой үнгэрөөшье һаа, аймагай культурын таһагай, КПСС-эй айкомой нэгэшье түлөөлэгшэ ерэжэ, үбһэшэдтэй хөөрэлдөө хэзэгүй байна.

Аймпотребсоюзда нүүдэл автолавка бии нэрэтэй аад, үбһэшэдтэ хүрэжэ ерэдэггүйнь тон гайхалтай. Тамхи, сахар, зуруул гэхэ мэтэ жэжэ зүйлнүүдэй түлөө үбһэшэд колхозой центр ошохо баатай болоно.

Энээн тухай аймпотребсоюз, аймагай культурын таһаг һаналаа табихаар болоо бэшэ гү?

Д. Улзуев.

Уржадэр, Советскэ авиацийн һайндэртэй дашарамдуулан, городоймнай ажалшадай үхибүүд «АН-2» самолёдто һуугаад, Байгал, город дээгүүр ниидэжэ сэнгэһэн байна. Үхибүүдэй мэдэлдэ 4 самолёт үгтэһэн байха юм. **Зураг дээрэ:** үхибүүд самолёдто һуухаяа байна.

А. Сельверовэй фото.

ДОСААФ-эй пленумһээ

ДОСААФ-эй Советскэ районой комитет ээлжээтэ III Пленум үнгэргэжэ, «Долоон һарын туршада ДОСААФ-эй эмхинүүдтэ хэгдэһэн хүдэлмэриин дүнгүүд ба зорилгонууд» гэһэн асуудал зүбшэн хэлсэбэ. Тус асуудалаар ДОСААФ-эй Советскэ районой комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Наумов элидхэл хээ.

— Байгша оной долоон һарын туршада ДОСААФ-эй Советскэ районой 68 эмхинүүд районно комитедэй хараалһан хэмжээ-ябуулгые саг соонь дүүргэһэн байна. Гэхэ зуура судна бүтээлгын, нэгэдэхи хилээмэнэй заводууд, Гэгээрэлэй министерство, «Бурстрой» трест болон бусад эмхинүүд ДОСААФ-эй хүдэлмэридэ хабаадалсахаһаа байха, гэшүүдэйнгээ түлбэринь мүнгэ мүнөөдэр хүрэтэр суглуулаагүй байһаар. Оперо болон баледэй, Бурдрамын театрнууд, «Восход» гэжэ артель, Бурпромсовет гэхэ мэтэ хамтадаа 30-аад предприяти, эмхизургаануудта ДОСААФ-эй эмхинүүд байгуулагдаагүй,—гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ.

Энээнэй хажуугаар ажалшадые ПВО-гэй занятида хабаадуулга болошогүй нобшоор, һулаар ябуулагдана. Жэшээнь, «Механлит», судна бүтээлгын, шэлэй заводууд, Гэгээрэлэй министерство, 1, 3, 33-дахи һургуулинуудай эмхинүүд 1957—1958 оной 22 часай, энэ жэлэй 12 часай программа эхилээшьедүй.

Удаань үгэ хэлэһэн нүхэд Сисалятин (Буркоопсоюзай автобаза), Бутаков (шэлэй завод), Коваль (3-дахи АТК), Бушмакина (городской больница) гэгшэд зарим предприяти, заводуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна организацинууд ДОСААФ-эй эмхинүүдэй хүдэлмэридэ анхаралаа табинагүй, туһаламжа үзүүлнэгүй, гэжэ хэлээ.

Пленумдэ хабаадагшад хэлсэгдэһэн асуудалаараа тогтоол баталан абаа.

Адуун һүрэгөө олошоруулна

Далаяа шахажа ябаһан, ажалша хүдэр бэетэй Намсарай үбгэнэй моридоо адуулжа ябахыень ямаршье сагта хаража болохо юм.

Бичурын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой хоёрдохи комплексно бригадын адуун һүрэгые харууһалдаг Намсарай Ирдынеев энэ ажалдаа хори гаран жэлэй туршада хүдэлжэ байна. Нүхэр Ирдынеев колхозойнгоо адуу моридой тоо толгойе олошоруулхын тула баян дүй дүршэлөө хэрэглэнэ. Колхозой суута адуушан зунай ногоондо моридоо һайса таргалуулхын, абаһан түлнүүдээ бүрин бүтэнөөр түлжүүлхын тула ехээр оролдодог.

Энэ жэлдэшье 30 гүүнһээ 30 унага абажа, гарзагүйгөөр харууһална.

Х. Доржиев.

Ехэ бороон оробо

Байгша оной август һарын хоёрдохи арбан хоногто республикымнай аймагуудай тала дайдаар хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ бороон ороо. Түнхэн, Хэжэнгэ, Баунт, Аха, Кяхта, Яруунада 25—44 миллиметр, Закаменда — 58, Могойтодо—70, Кабанск, Сэлэнгэдэ, Прибайкалиин аймагта — 80—88, Хүрьбэ, Хори, Онохой, Улан-Удэ, Эхин булаг, Бичура, Петропавловкада — 90—110, Тарбагатайда—125, Мухаршэбэртэ 143 миллиметр хүрэтэр хура бороон ороһон байна. Сүүдхэлжэ ороһон энэ бороон зарим газарта 10—62 миллиметр болоо. 60-аад жэлэй саада тээ Бурядай республикада иимэ ехэ бороон ороһон байгаа.

И. Котов.

Хилын саанаһаа

Улан-Баторта баярай заседани болобо

УЛАН-БАТОР, августын 22. ТАСС-эй корреспондент А. Денисович иигэжэ дамжуулна:

Халхын-Гол мүрэн шадар Японой империалистнуудай бута сохигдоһоор 20 жэлэй ойдо зорюулагдан, Улан-Баторай ажалшадай, Арадай армиин түлөөлэгшэдэй баярай заседани мүнөөдэр эндэ болоо. Монголой Арадай-революционно партиин, республикын правительствын хүтэлбэрилэгшэд, дипломатическа корпусай гэшүүд, Халхын-Гол мүрэн шадар туйлагдаһан илалтаһаа хойшо 20 жэл гүйсэһэнэй ойн баярта хабаадалсахаяа Монголой правительствын уряалаар ошоһон советскэ делегаци заседани дээрэ байлсаа.

Монголой эрхэ сүлөөгэй болон бэеэ даанхай байдалай түлөө байлдаануудай үедэ наһа бараһан монгол, совет сэрэгшэдэй дурасхаалые сугларагшад хүл дээрээ бодон зогсожо, ёһолһон байна. МНР-эй Арадай сэрэгүүдэй хэрэгүүдые эрхилхэ министр генерал-лейтенант Ж. Лхагвасурэн элидхэл хээ. Манай газарые эзэлэн абаха, монгол арадай туйлан олоһон эрхэ сүлөөе усадхаха, арадыемнай үгэ дуугамгай богоолнууд болгохо гэжэ эрмэлзэһэн Японой империалистнуудта эсэргүү харюу сохилто манай гүрэнэй бэеэ даанхай байдал саашадань бэхижүүлжэ, социализм байгуулхын түлөө тэмсэгшэ арадаймнай амгалан ёһоной ажал хүдэлмэриие хангажа шадаһан байна гэжэ тэрэ хэлээ.

Монгол болон советскэ арминуудай хамтынгаа хүсөөр Японой эзэмдэгшэдые бута сохиһон ушар монгол, совет арадуудай бата бэхи, хэтэ мүнхын, агууехэ хани барисаае шэнээр гэршэлэн харуулаа. Манай агууехэ хүршэ, үнэн сэхэ хани Советскэ Союзай үзүүлһэн угаа ехэ оролдолго болон анхаралые монгол арад хэзээдэшье мартахагүй. Совет арад манай арадые хариин оронуудай дарлалтаһаа хоёр дахин аршалан хамгаалһан юм гэжэ Лхагвасурэн мэдүүлээ.

Амгалан ёһоной байгуулалтын бүхы һалбаринуудта монгол арадай туйлаһан амжалтанууд тухай генерал Лхагвасурэн үгынгөө түгэсхэлдэ хэлэһэн байна. Арадай амгалан ёһоной ажалда Арадай сэрэгүүдэй сэрэгшэд эдэбхитэйгээр хабаададаг юм. Монголой Арадай-революционно парти, МНР-эй правительство эб найрамдалда дуратай гадаадын политика хододоо бэелүүлдэг, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал аршалан хамгаалхые, бэхижүүлхые эрмэлзэдэг бүхы арадуудта монгол арад талархадаг юм гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглээ.

Удаань советскэ делегациие толгойлогшо КПСС-эй Эрхүүгэй обкомой нэгэдэхи секретарь С. Н. Щетинин үгэ хэлээ. Советскэ Союзай ажалшадай зүгһөө монгол ханинарта халуун амаршалга хүргэхэ зуураа, социалистическэ байгуулалтадаа шэнэ амжалта туйлахыень монгол арадта хүсэһэн байна.

КПСС-эй ЦК-да, Советскэ правительствода эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые заседанида хабаадагшад нэгэн дуугаар баталан абаа.

Ахадүү арадуудай бата бэхи хани барисаан

УЛАН-БАТОР, августын 22. (ТАСС). МОНЦАМЭ агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, монгол-совет хани барисаанай бүлгэмэй Центральна Совет Халхын-Гол шадар болоһон байлдаануудта хабаадаһан совет нүхэдтэ, тэдэнэй гэр бүлынхид, түрэлхидтэ бэшэг эльгээгээ.

Эдэ гайхамшагта үдэрнүүдтэ, Японой эзэмдэгшэдые бута сохиһоор 20 жэлэй ойе манай арадуудай тэмдэглэжэ байха үедэ, монгол-совет хани барисаанай бүлгэмэй Центральна Совет таанадта халуун амаршалга хүргэхэ зуураа, үнэн зүрхэнэй баясхалан мэдүүлнэ гэжэ бэшэг соонь хэлэгдэнэ.

Хани нүхэдэйнгөө габьяае монгол арад баяр баясхалангай мэдэрэлтэйгээр сэдьхэл зүрхэндөө хадуужа ябадаг юм. 20 жэлэй саада тээ таанадай, танай дүтын ханинарнуудай хамгаалһан газар дээрэ мүнөө шэнэ, золтой жаргалтай ажабайдал һалбаржа байдаг. Манай Эхэ орон эдэ жэлнүүдтэ бүри ехээр хүгжэжэ, социалистическэ оронуудай агууехэ бүлын тэгшэ эрхэтэй гэшүүниинь болоо. Мүнөө манай арад Советскэ Союзай аха дүү бусад оронуудай туһаламжаар, өөрынгөө партиин хүтэлбэреэр социализм байгуулхадаа шэнэ шэнэ амжалтануудые туйлажал байдаг гэжэ бэшэг соо саашадаа хэлэгдэнэ.

Халхын-Гол шадархи илалтын 20 жэлэй ойтой дашарамдуулан бидэнэр таанадта, бүхы совет арадта, тэрэнэй алтарта вождь—Советскэ Союзай Коммунистическэ партида хизаарлашагүй дуратай байһанаа элирхэйлэн мэдүүлээд, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ, танай агууехэ орондо коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулха хэрэгтэ бүри ехэ амжалтануудые туйлахыетнай таанадта үнэн зүрхэнһөө хүсэнэбди гэжэ бэшэгэй түгэсхэлдэ хэлэгдэнэ.

КНР-эй правительствын шанга һануулга

ПЕКИН, августын 22. (ТАСС). Синьхуа агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Хитадай Арадай Республикын Гуандун провинцидахи Сишацюньдао аралда ородог Юнсиндао арал дээгүүр августын 22-то США-гэй далайн-сэрэгэй флодой харуулай самолёт ниидэ.

Холбоото Штадуудай сэрэгэй иимэ хорото ааша гаргажа байһанһаа уламжалан, США-гэй правительствода дахинаа шанга һануулга хэхые КНР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшэдэ даалгагдаба.

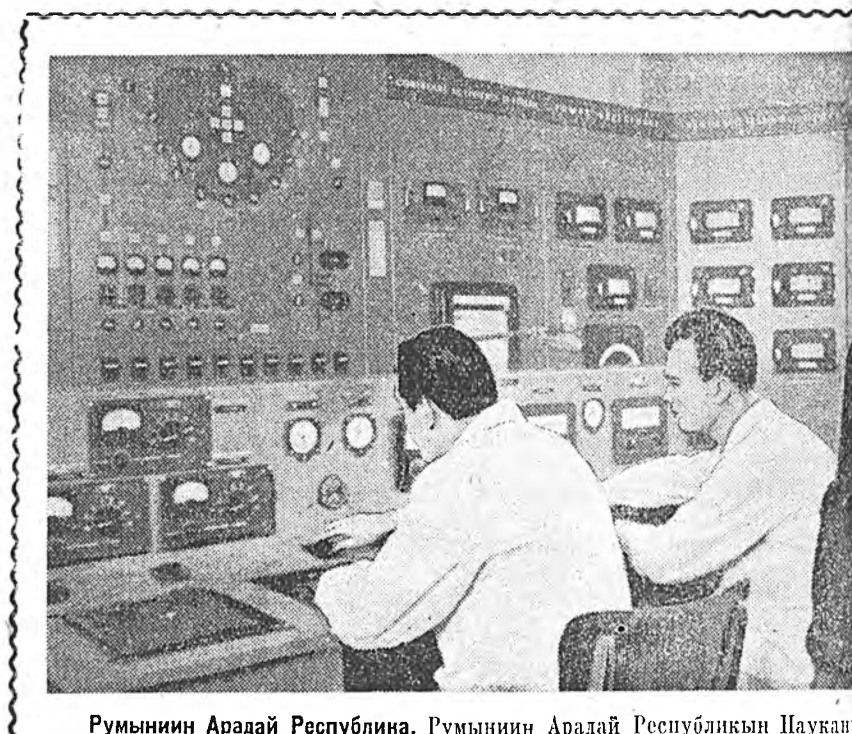

Румыниин Арадай Республика. Румыниин Арадай Республикын Наукануудай академиин ядерна физикын институдай атомна реакторые хүдэлгэдэг пульт.

ТАСС-эй фотохронико.

РНР-эй Национальна Ехэ Суглаанай баярай сесси

БУХАРЕСТ, августын 22. ТАСС-эй корреспондент К. Кравченко иигэжэ мэдээсэнэ:

Фашистска дарлалтаһаа Румыниин сүлөөлэгдэһөөр 15 жэлэй ойдо зорюулагдан, Румыниин Арадай Республикын Национальна Ехэ Суглаанай баярай сесси мүнөөдэр Бухарестдэ болоо.

Румыниин Хүдэлмэришэнэй партиин болон правительствын хүтэлбэрилэгшэд, тэрэшэлэн Советскэ Союзай Маршал И. С. Конев түрүүтэй советскэ делегаци, гадаадын оронуудһаа ерэһэн бусад айлшад сесси дээрэ байлсаа.

Национальна Ехэ Суглаанай түрүүлэгшэ К. Пырвулеску баярай сессиие нээһэн байна.

Фашистска дарлалтаһаа Румыниин сүлөөлэгдэһөөр 15 жэлэй ой тухай Румыниин Хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь Георге Георгиу-Деж элидхэл хээ. 1944 оной августын 23-най революционно событинуудай, Румы... социализм байгуулха хэрэгтэ ... ветскэ Союзай дүүргэдэг үүргэ, һаламжын удхашанар тухай, үн... һэн 15 жэлэй турша соо Румы... ажалшадай туйлаһан ехэ амжал... нууд тухай, уласхоорондын ... дал болон Румыниин правител... вын мүнөө бэелүүлдэг гадаадын ... литика тухай элидхэл соо дэлгэр... гыгээр хэлэгдэһэн байна.

Түгэсхэлдөө элидхэлшэ иигэ... мэдүүлээ:

Партиин хүтэлбэреэр ажалшад... социализмын замаар урагшаа ш... дабшана, арадай засагые, хүдэл... ришэн ангиин болон ажалша ... ряашадай холбоо барисаае—ар... дай-демократическа байгуулал... үндэһэ һууриие саашадань бэ... жүүлхын түлөө, манай Эхэ орон... улам хүгжөөхын түлөө, арад... байдал саашадань һайжаруул... түлөө ехэ зоригжолтойгоор тэм... нэ.

США-гэй, ФРГ-эй правительствонуудта ГДР-эй правительствын эльгээһэн нотону...

БЕРЛИН, августын 22. (ТАСС). Ядерна хүсые сэрэгэй зорилгодо хэрэглэхэ тушаа мэдээсэл Германиин Федеративна Республикада дамжуулжа байха тухай, атомна зэбсэг шудалха хэрэгтэнь Баруун Германиин зэбсэгтэ хүсэнүүдтэ туһаламжа үзүүлхэ тухай асуудалаар ФРГ-эй, США-гэй правительствонуудай хоорондо баталагдаһан хэлсээе буруушаажа байһанаа США-гэй, ФРГ-эй правительствонуудта эльгээһэн нотонууд соогоо Германиин Демократическа Республикын правительство элирхэйлэн мэдүүлһэн байна.

США-гэй правительствода нотонь Чехословакиин гадаадын хэрэгүүдэй министерствээр дамжуулан, Америкэһээ Прагада байдаг посольстводо августын 21-дэ үгтөө.

Энэ ното соонь иигэжэ ...лэгдэнэ: ФРГ-е атомаар зэбс... лэлгэ Германиин хоёр гүрэнэй хо... рондоо холбоогүй байһан ябадал... бүри һүжэрөөнэ, эб найрамдал... дуратай демократическа гүрэн б... гон Германиие нэгэдүүлгэдэ бэр... шээл тохёолнуулна.

ФРГ-эй правительствода эльгээ... дэһэн ното соо иигэжэ хэлэгдэнэ:

Баруун Германиин армиие ядер... зэбсэгээр хангалга, тэрэнэй газ... дээрэ ракетнэ базануудые оло... байгуулга эб найрамдалда, Евро... дохи амгалан байдалда аю... тохёолдуулна, хэрбээ дайнай хор... то аашануудай һүжэрөөгдөөд б... гаа һаа, Баруун Германида атом... зэбсэгээр харюугай сохилто үгэ... ябадалда хүргэхэ байна.

Уласхоорондын шэнжэлэл

КУБЫН ОЙРО БҮ ХҮРЭГТЫ!

Латиин Америкын 20 ороной ба США-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөн Сант-Ягода (Чили) болоҗо дүүрэбэ. Энэ зүблөөн Холбоото Штадуудай үүсхэлээр зарлагдаһан байгаа. Зүблөө зарлаашад хадаа орон дотороо революционно шэнэдхэлгэ амжалтатайгаар бэелүүлжэ байһан Кубын арадай дотоодын хэрэгтэ һаадгүйгөөр оролсохо арга США-да олгохо шиидхэбэри гаргуулжа шадахабди гэжэ найдаһан юм. Гүрэнэй секретарь Гертер толгойлогшотой США-гэй делегаци хадаа өөрынгөө туһамаршa болохо Доминиканска республикын мэдээрхэн зонхилогшо Трухильо гэгшын «гомдолые» урдаа барижа, Кубада хабшалта хэхэ гэһэн байгаа. Куба манай орондо добтолхоёо байна гэжэ Трухильо «гомдоһон» юм.

Сант-Ягода зүблөөнэй нээгдэхэһээ бүри урда тээ тэрээнэй хабаадагшадые өөр тээшээ татахые Гертер һэдэһэн байна. Тиихэдээ Куба революцияа «дэлгэрүүлхые» оролдон, бусад оронуудай дотоодын хэрэгтэ оролсон, Карибска далай шадар «шахардуу шанга байдал» бии болгоно гэжэ мэдүүлдэг байба. США хадаа Латиин Америкын оронуудай түлөөлэгшэд Кубын революционно правительствые буруушаажа, тэрээнэй дотоодын хэрэгтэ элеэр хамаархаха зүбшөөл США-да олгохо байха гэжэ США-гэйхид һанаһан байгаа хаш. Теэд энэ һанаашань буруу һүрөө.

Сант-Ягода болоһон зүблөөн Холбоото Штадуудай һанаашаһаа буруу тээшээ һүрэшөө. Зүблөөндэ хабаадагшад үгэ хэлэхэдээ, Латиин Америкын оронуудта онсо шухала болоһон тэдээнэй экономическа хүгжэлтын асуудалнуудта гол анхаралаа хандуулһан байна. Латиин Америкын экономикые ехээр хүгжөөхэ тухай шиидхэбэри баталая гэжэ Бразилиин делегадай дурадхахада, Латиин Америкын бусад оронуудай түлөөлэгшэд тэрэниинь дэмжээ. Гансал США-гэй делегадые энэ асуудал һонирхуулаагүй. Тэрэ дуугай һуужа үнгэрһэн байна.

Доминиканска республикада, Никарагуада мэдээрхэн зонхилхо журамай бии байһан ябадал лэ Карибска далайн райондо шахардуу байдал бии болгоно гэжэ зүблөөндэ хабаадагшадай олониинь тэмдэглээ. Энэ үнэн зүб һанамжа тухай зүблөөнэй шиидхэбэри соошье оруулагдаһан байна. Латиин Америкын оронуудтахи мэдээрхэн зонхилхо журамууд тус шиидхэбэри дотор буруушаагдаа.

Сант-Ягода болоһон зүблөөн дээрэ США-гэй урагшагүйдэжэ байха үедэ Кубын правительствода эсэргүүгээр хэгдэһэн зэбсэгтэ буһалгаан дарагдаһан байха юм. Энэ буһалгаанда Америкын империалистнууд сэхэ оролсоһон байна. Зэбсэгтэ буһалгаанда хабаадагшадта зорюулагдаһан дүрбэн бүлэг буу зэбсэгые Кубын засагаархид гартаа оруулаа гэжэ Кубын премьер-министр Фидель Кастро телевиденеэр һаяхан үгэ хэлэхэ зуураа мэдээсэһэн байна. Эдэ зэбсэгүүдэй нэгэ бүлэгынь США-һаа, гурбаниинь Доминиканска республикаһаа асарагдаһан байба.

Америкын хархис бүлэгүүд 1954 ондо Гватемалада болоһон событиие Кубада мүнөө дабтаха хүсэлтэй юм. Тэрэ событиин үедэ США-гэй эмхидхэһэн зэбсэгтэ интервенци Арбенсын демократическа правительствые унагаагаа һэн. Гэбэшье мүнөө Латиин Америкэдэхи байдал тад ондоо болонхой. Бэеэ даанхай байдалай, социальна хүгжэлтын түлөө хүсэтэ ехэ тэмсэл Латиин Америкын бүхы оронуудта үзэгдэжэ байна.

Ерэхэ жэлэй эхеэр Китодэ (Эквадор) болохо Америкын оронуудай хоорондын ээлжээтэ конференцидэ вашингтонойхид ехээр найдана. Сант-Ягода туйлажа шадаагүй юумэеэ энэ конференци дээрэ туйлаха байхабди гэжэ американска дипломати найдана. Конференциин нээгдэхэ хүрэтэр үлэһэн саг соо тэрээндэ хабаадаха хүнүүдые үгэдөө оруулхын тулада США оролдохо байна гэжэ гадаадын хэблэл тэмдэглэнэ.

Гэбэшье Китодэ болохо конференци дээрэ Холбоото Штадууд Латиин Америкын оронуудые Кубада эсэргүүгээр тухиражa шадахагүй байха гэжэ найдаха хэрэгтэй. Америкын хархис добтолгын эсэстэ Гватемалада болоһон жэгшүүритэ байдалые Латиин Америкын арадууд элихэнээр һанана бшуу. Кубын арадай бэеэ даанхай байдалда, эрхэ сүлөөдэ Америкын империалистнуудай халдаха ябадал хадаа энэ түбиин бусад оронуудта сэхэ аюул тохёолдуулха байна гэжэ Латиин Америкын арадууд мэдэнэ.

Латиин Америкын бүхы арадууд «Кубын ойро бү хүрэгты!» гэһэн шанга эрилтэ табина.

ЛАОСТОХИ БАЙДАЛЫЕ ХЭН ШАНГАДХАНАБ

Лаосто болоҗо байһан событинууд тушаа Советскэ правительствын ехээр һанаагаа зобожо байһаниинь энэ орон доторхи байдал тухай һаяхан тунхаглагдаһан СССР-эй МИД-эй мэдүүлгэ дотор харуулагдана. Лаосто граждан дайнай болоҗо болохо ехэ аюул тохёолдоод байна. Тиимэ дайн болоо һаа, Индохитадта, бүхы Зүүн-Урда Азидахи эб найрамдалда аюултай юм. Тиимэһээ хабаата оронууд хамтаран, бодото һайн хэмжээ абажа, шахардуу байдалые һуларуулха, Азиин түбиин энэ хубида эб найрамдал, аюулгүй байдал хангаха зэргэтэй.

Лаостохи политическэ гуримшуулга 1954 оной Женевскэ хэлсээгээр, мүн 1956—1957 онуудай Вьентьянска хэлсээнүүдээр тодорхойлогдоһон байгаа. Эдэ хэлсээнүүдэй ёһоор, Лаосой дотоодын хэрэгтэ гадаадын гүрэнүүд оролсохо зэргэгүй, тэрээнэй правительство хадаа бусад гүрэнүүдтэй харилсахадаа эб найрамдалай, нейтралитедэй политика баримталха, Патет-Лаогой национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ хабаадаһан хүнүүдые огто газаашалхагүй гэгдэһэн байгаа. Хэлсээнүүдэй бэелүүлэгдэхые ажаглан хинажа байхын тула уласхоорондын тусхай комисси байгуулагдаһан юм.

1958 оной августда засаг гартаа абаһан Фуи Сананиконегэй правительство Женевскэ болон Вьентьянска хэлсээнүүдые бүдүүлигээр эбдэжэ эхилээ һэн. Тус правительство ороной патриотическа, демократическа хүсэнүүдые мүрдэлгэ, хэһээлгын кампани эмхидхэһэн байна. Урдань эсэргүүсэлэй хүдэлөөндэ хабаадаһан олон мянган хүн түрмэдэ хаагдаһан, зобоогдоһон, зэрлиг муухайгаар хюдагдаһан байна.

Тиихэтээ хамта Фуи Сананиконегэй правительство Лаосые Америкын сэрэгэй база болгохын тула элитээр оролдожо эхилһэн юм. США-гэй тухиралгаар Лаосой правительство уласхоорондын комиссиин ажал-ябуулгаяа эрхилхэ хэрэгтэ али болохоор һаад тойбо татана. Яахадаа тиигэнэб гэхэдэ, тус комисси Лаосой правительствын, тэрэнэй туһамаршадай политикаяа ябуулхадань һаад хэхэ байна бшуу. Лаосой хаанта правительство Патет-Лаогой дайшалхы хүсэнүүдтэ эсэргүү зэбсэгтэ ябуулга хэжэ байна.

Гэхэтэй хамта Лаостохи мүнөөнэй байдал хадаа Вьетнамай Демократическа Республика болон Хитадай Арадай Республикын зүгһөө Лаосой хэрэгтэ «оролсоһоной» эсэстэ бии болоо гэжэ Лаосой засагаархид болон США-гэй госдепартамент хэлэхые һэдэнэ. Гэбэшье энэ бүдүүлиг аргань дэлхэйн олониитын һаналые төөрюулжэ шадахагүй.

Женевскэ хэлсээнэй ёһоор аб... һан уялгаяа эбдэн, Сананиконег... правительство американска сэр... гэйхидэй Лаосто байралха туха... Лаосой зэбсэгтэ хүсэнүүдые тэд... нэй хиналтада үгэхэ тухай догов... США-тэй баталаа. Холбоото Шт... дууд энэ орониие СЕАТО-до оруу... хые эрмэлзэнэ. Энээниие юун гэ... шэлнэб гэхэдэ, энэ хархис бүлэг... соведэй сессидэ, тэрээнэй үнгэрг... һэн сэрэгэй манёвртo Лаосой сэр... тэй ажаглагшадые уриһан байна...

ДВР-гэй, КНР-эй правительство... нууд Лаос тушаа Женевскэ хэлсээ... бэелүүлхын тула дары хэмжээ аб... хые шангаар эринэ. Энэ орон... США-гэй сэрэгэй техникые, сэрэг... шэдые гаргаха, Америкын сэрэг... базануудые усадхаха, ажаглан хи... наха уласхоорондын комисси... ажал-ябуулгые һэргээхэ хэрэгтэ... гэжэ тэдэнэр эринэ. Инди... правительство мүн лэ тиимэ хара... бодол баримтална.

Лаостохи байдалые гуримшуул... дурагүйшүүл хадаа энэ ороно... дотоодын хэрэгтэ ООН-эй туһа... ламжатайгаар Америкын оролсох... ябадал зүбтүүлхые мүнөө оролдон... Гэбэшье Лаосой арад зон, мү... Азиин түбидэ эб найрамдал, аюул... гүй байдал сахихые хүсэдэг бусад... шье арадууд энээниие тэсэжэ ша... дахагүй. Лаос тушаа Женевск... хэлсээн заатагүй дүүргэгдэхэ ёһо... той гэһэн эрилтэ хадаа бүхы дэл... хэй дээрэхи эб найрамдалда дура... тай хүнүүдэй эрилтэ мүн болоно.

Д. БОЧАРОВ.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26, Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни—34-05, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, пропаганды, информации—35-14, культуры—24-74, писем и рабселькоров —40-49, отдел переводов, корректорская —35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н01125. Типография Министерства культуры Бурятской АССР Зак. № 5040.